

PROTOKÓŁ

z II posiedzenia doraźnej Komisji ds. Klimatu

(21.02.2020 – Urząd Miasta Rybnik, ul. Chrobrego 2, sala posiedzeń Rady Miasta, godz. 13⁰⁰)

Porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Zatwierdzenie porządku obrad.
3. Przedstawienie problemu zanieczyszczenia powietrza na terenie Rybnika oraz działań prewencyjnych (Przedstawiciele Urzędu Miasta, a także strony społecznej).
4. Przedstawienie perspektyw w zakresie poprawy jakości powietrza na bazie transformacji w kierunku zielonej gospodarki z uwzględnieniem specyfiki subregionu zachodniego województwa śląskiego (Przewodnicząca Komisji).
5. Oświadczenia, wolne wnioski.
6. Zamknięcie posiedzenia.

Radni obecni na posiedzeniu (zgodnie z listą obecności): Iwona Jelonek – Przewodnicząca, Rafał Porc – Zastępca Przewodniczącej, Jadwiga Baczyńska, Renata Caban, Bartłomiej Kowalski, Zbigniew Przedpełski, Marta Salwierak.

Ponadto uczestniczyli: Pan Jakub Chelstowski, Marszałek Województwa Śląskiego, Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik, Pan Wojciech Kiljańczyk, Przewodniczący Rady Miasta Rybnik, radni Miasta oraz radni Sejmiku (spoza składu komisji), Pani Anna Poloczek – Pełnomocnik Marszałka Województwa Śląskiego ds. transformacji gospodarczej regionów pogórnich oraz przedstawiciele stowarzyszeń: *Rybnicka Rada Kobiet, Rybnicki Alarm Smogowy*.

1. Otwarcie posiedzenia:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...posiedzenie komisji uważam za otwarte. Drogi wstępu bardzo bym prosiła również o zachowanie pewnej dyscypliny w dzisiejszym w spotkaniu, gdzie jako przewodnicząca będę Państwu udzielała głos, osobom kolejno zgłaszającym się, ale jeżeli będziemy wykraczać poza merytoryczny aspekt i poruszać już inne tematy związane nie z klimatem, będę zmuszona odebrać tej dyskusji danej osobie głos i bardzo proszę o uszanowanie tej mojej decyzji. Szanowni Państwo ! Bardzo jest mi miło, że Włodarze Miasta zgodzili się abyśmy mogli gościć w tymże mieście, jakże pięknym, a jakże zarazem niechlubnym w swej historii, ponieważ to się zdarzyło, że znajduje się w czołówce na liście jednych z najbardziej zanieczyszczonych miast w Polsce, a także w Europie.

2. Zatwierdzenie porządku obrad:

[uwag do porządku obrad nie zgłoszono]

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – jeżeli chodzi o porządek obrad, to w pierwszej kolejności bardzo prosiłabym o przedstawienie problemu zanieczyszczenia powietrza na terenie Rybnika oraz działań prewencyjnych przez przedstawiciela urzędu miasta, a także strony społecznej...

3. Przedstawienie problemu zanieczyszczenia powietrza na terenie Rybnika oraz działań prewencyjnych (Przedstawiciele Urzędu Miasta, a także strony społecznej):

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...zanim do tego dojdziemy, pozwólcie Państwo, że powiem kilka słów na temat klimatu, bo bardzo często się zdarza, że rozważamy, dyskutujemy, a tak naprawdę czym jest klimat, to należałoby przywołać w tym miejscu definicję. Otóż klimat jest to charakterystyczny dla danego obszaru zespół zjawisk i procesów atmosferycznych, czy też warunków pogodowych, kształtujący się pod wpływem właściwości fizycznych i geograficznych tego obszaru, określony na podstawie wyniku wieloletnich obserwacji i pomiarów meteorologicznych. Czynniki klimatyczne są to najważniejsze wielkości określające warunki zewnętrzne, czyli tzw. pozaziemskie, a także planetarne, czyli ziemskie oraz warunki fizyczne lub geograficzne nie będące elementem klimatu, decydujące o stanie systemu klimatycznego. Dzielą się te czynniki na astronomiczne, radiacyjne, cyrkulacyjne, geograficzne, ekologiczne i antropogeniczne. Pod względem energetycznym najważniejszymi czynnikami kształtującymi klimat to stała słoneczna, energia ruchu oceanów, prądów, pojemność cieplna, a także energia ruchu ogólnej cyrkulacji atmosfery, czy też wybuchy wulkanów. Czynniki astronomiczne i solarne powodują generowanie cyklu rocznego i dobowego w przebiegu zjawisk klimatycznych, a także określonych cykli wieloletnich, takich jak 11-letni cykl słoneczny, czy cykl w okresach dłuższych – 21, 27 lat. I dla ciekawostki chciałabym tu przytoczyć jedną bardzo istotną rzecz jeśli chodzi o klimat. Otóż w 1920 roku w jugosłowiański astronom Milanković wyjaśnił cykliczność niektórych zjawisk klimatycznych, m.in. występowanie dużych zlodowaceń trzema cyklami astronomicznymi, zmianą w ciągu 100 tys. lat kształtu orbity Ziemi, w ciągu 41 tys. lat nachylenia osi Ziemi do płaszczyzny ekliptyki i zmieniających się w ciągu 26 tys. lat położeń osi naszej planety w wyniku procesu precesji. Czynniki cyrkulacyjne decydują o obiegu ciepła i o wilgoci na kuli ziemskiej, o krążeniu powietrza decyduje zróżnicowane ciśnienie atmosferyczne tworzące wyraźne ośrodki zwane

centrami aktywności atmosferycznej. Przykładem *wyż azorski i niż islandzki*, decydujące o ruchu powietrza w Europie. Moi Państwo ! Nie przez przypadek przytoczyłam dzisiaj te wszystkie zjawiska i wszystkie definicje poukładane po kolei, ponieważ właśnie dzisiaj czynnik atmosferyczny spowodował, że w Rybniku mamy bardzo dobrą jakość powietrza. I tym właśnie akcentem na to powietrze, na klimat, na całą geosferę, która nas otacza, zapraszam do przedstawienia władarzy i przedstawicieli miasta Rybnika, aby opowiedzieli nam o tym co zostało zrobione, co jest robione i co w przyszłości będzie wykonywane, jakie działania będą podejmować aby poprawić stan jakości powietrza w Rybniku, a ten stan jakości powietrza zdecydowanie wpływa na cały klimat w naszym subregionie, globalnie, a także na całą naszą planetę Ziemię. Oddaję głos Przewodniczącemu Rady Miasta, Panu Wojciechowi Kiljańczykowi ... Pan Wojciech podpowiada, że poprosimy najpierw Pana Prezydenta...

- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** – Pani Przewodnicząca ! Szanowna Komisjo ! Szanowni Goście ! Nazywam się Janusz Koper, jestem Zastępcą Prezydenta Miasta. Bardzo miło mi gościć Państwa w naszym mieście ... Rybnik może się pochwalić wieloma osiągnięciami, ale bardzo często jesteśmy postrzegani przez komunikaty, które pokazują, że Rybnik należy do tych najbardziej zanieczyszczonych miast w Polsce i w Europie. Jak było wspomniane przez Panią Przewodniczącą jest to uwarunkowane wieloma rzeczami, ale oczywiście zdarza się też tak, że jest dobrze, tak jak np. dzisiaj, szczególnie jeżeli troszeczkę mocniej wieje wiatr. Pozwolę sobie Państwu bardzo krótko przedstawić, bo tematyka jest bardzo szeroka, ale na kilka rzeczy zwrócę uwagę ... W jakiej, proszę Państwa, sytuacji jesteśmy ? Rybnik jest miastem górniczym, dzisiaj jeszcze mamy dwie czynne kopalnie, i to z tych większych, dwie są zlikwidowane, natomiast wokół Rybnika jest kilka czynnych kopalni, które kopią, czy wydobywają węgiel spod terenu Rybnika, no i oczywiście jako miasto górnicze, które było związane z węglem i jest związane z węglem, taka a nie inna sytuacja występuje. Niemniej jednak działania, które podejmujemy, myślę że mogę powiedzieć, że nie wiem czy znajdziecie Państwo w województwie śląskim miasto, które robi więcej niż Rybnik w tym zakresie aby powietrze nad miastem było czyste, ale pozwolę sobie to za chwileczkę, czy w podsumowaniu tej krótkiej prezentacji, pokazać. Proszę Państwa ! Na tym wykresie widać liczbę dni z przekroczeniami dopuszczalnego 24-godzinnego poziomu PM 10 w poszczególnych latach od roku 2014 do 2019. W opisie mamy rzeczywiście najtragiczniejszy z tych ostatnich pomiarów, był to początek roku 2017, kiedy przypomnę, że faktycznie cały styczeń była dosyć mocna zima z temperaturami sięgającymi poniżej 15 stopni, -15, -20 przy bezchmurnym niebie, pięknym niebieskim niebie, ale też przy zupełnie bezwietrznej pogodzie. Okazało się, że rzeczywiście mieliśmy rekordowe zanieczyszczenie i przekroczenie poziomu PM 10, bo 9 stycznia

było to 1563 µg. To było przekroczenie o 3126 % normy. Dzień później ten rekord został pobity, bo aż 3170 %. Taka była sytuacja. Oczywiście wtedy podjęliśmy działania, zamknęliśmy szkoły, uruchomiliśmy również inne działania żeby chronić naszych obywateli, naszych mieszkańców i mimo tego że było piękne słońce, było piękne niebieskie niebo, niemniej jednak była sytuacja taka jaka jest uwarunkowana położeniem geograficznym i oczywiście sytuacją ogólną. Proszę Państwa ! Działania Miasta są prowadzone od ponad 20 lat, co jesteśmy w stanie udokumentować, tylko na niektóre zwrócę uwagę, bo żeby było wiadomo jakie działania są podejmowane. Działania takie miękkie, promocyjne – informacja przypominająca o obowiązującej na terenie województwa *uchwale antysmogowej* – na bazie regularnie wydawanego publikatora, czyli *Gazety Rybnickiej*, jest na stronie internetowej licznik odmierzający czas, który pozostał do wymiany *kopciuchów*, są zakładki *walka ze smogiem* i w gazecie i przy akcji informacyjnej o podatkach również taki załącznik jest wysyłany. Jest prowadzona regularnie akcja *sms-em* przypominająca o konieczności z jednej strony wymiany źródła ciepła na zgodne z *uchwałą antysmogową*, również są podawane informacje na temat aktualnego stanu zanieczyszczenia w publikatorach, również i na systemie informacji pasażerskiej, która funkcjonuje w mieście zarówno w autobusach, jak i na przystankach – wyświetlacze podają takie informacje. Inne działania Miasta z ostatnich paru lat – termomodernizacja 30 budynków miejskich, pierwszy etap, lata 2014-2018, 19 obiektów za konkretne kwoty również dofinansowania w ramach RPO. W sumie 30 obiektów termomodernizowanych, oczywiście z wymianą źródeł ciepła i ograniczeniem zapotrzebowania na energię i emisji ewentualnie. Budowa instalacji grzewczych, czyli również w tym momencie instalacje nie tylko gazowe do ogrzewania, ale również z wykorzystaniem instalacji OZE, czyli jak np. pompy ciepła. Tutaj, proszę Państwa, kolejne pieniądze na poprawę jakości powietrza ze środków unijnych na ogrzewanie przy pomocy pomp ciepła, w dwóch szkołach i w OSP Stodoły – wartość projektu to ponad 2,2 mln, 1,8 mln dofinansowanie, termin realizacji – bieżący rok. W latach 2019-2021 Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w mieście prowadzi inwestycje dotyczące kompleksowej termomodernizacji budynków i w ramach tego zadania uzyskaliśmy ponad 60 mln zł, z tego koszt dofinansowania to jest ponad 50 mln – zostanie zlikwidowanych 2,1 tys. *kopciuchów*, które dzisiaj funkcjonują w zasobach miejskich. Są to zasoby pogórnice z lat 50. i starsze, gdzie jeszcze ogrzewanie było przy pomocy piecy węglowych i w tym momencie te ponad 2 tys. *kopciuchów* zostanie zlikwidowanych. Podłączamy albo do sieci gazowej albo do ciepłowniczej, z dala czynnej, w związku z powyższym to pewnego rodzaju działania, czy pewne działania związane z ochroną naszego powietrza. Inne działania w tych latach 2019-2021, które będą realizowane, czyli w zasadzie i zeszły rok i to co jeszcze będziemy robili w tym roku, w następnym roku – granty na wymianę urządzeń grzewczych, to z unijnego wsparcia.

Starania Rybnika zakończyły się sukcesem, nasze miasto oraz 9 innych z naszego subregionu w ramach Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego, którego jesteśmy stolicą, otrzymało dofinansowanie na projekt *Łączymy z energią* blisko 4,5 mln zł, na montaż 308 instalacji OZE, z tego skorzysta, czy skorzystało 240 domów jednorodzinnych i tu w tym momencie te dotacje w wielu wypadkach sięgają praktyczne 100 % kosztów z tym związanych. *Gmina z dobrą energią* – kolejne 1,2 mln na wymianę urządzeń grzewczych w budynkach mieszkalnych. Dzięki temu projektowi 55 budynków zostanie wyposażonych w źródła ciepła tzw. czystej energii, jest to 28 kotłów gazowych, 27 peletowych i również 27 [instalacji] fotowoltaicznych w ramach tej ilości. Proszę Państwa ! Jako Miasto wprowadziliśmy ulgę podatkową za ekoogrzewanie. Te obiekty, które są wyposażone w ogrzewanie czyste ekologicznie, zasilane gazem, czy olejem opałowym, mogą uzyskać 100 % zwolnienia z podatku od nieruchomości. Dotyczy to budynku, czyli budynek z podatku od budynku jest zwalniany. Jako miasto, poza jedną oficjalną stacją, która podaje wyniki dla naszego miasta w ramach całego systemu, mamy w każdej dzielnicy, w 27 dzielnicach, zamontowane poprzez Miasto czujniki, po to żeby w każdym miejscu móc pokazywać i na bieżąco śledzić jak wygląda sytuacja i w mieście i w poszczególnych dzielnicach. To jest właśnie mapka, wydruk ze strony internetowej, która w tym przypadku pokazuje, że w większości jest kolor zielony, czyli powietrze jest czyste. W kilku tutaj widać żółte, czyli jest jakieś tam podniesienie poziomu, natomiast nie są przekroczone. Inne działania – uruchomiliśmy jako pierwsze miasto w województwie śląskim punkt konsultacyjny w ramach programu *Czyste powietrze* – wtedy jeszcze Wojewódzki Fundusz takich punktów nie uruchamiał, my uruchomiliśmy jako miasto, teraz oczywiście tych punktów jest więcej. Punkt w Rybniku funkcjonuje nadal na koszt i finansowany ze strony Miasta, nie przez Wojewódzki Fundusz, i proszę Państwa, w ramach tego działania punktu w 2019 roku skorzystało z niego 4650 osób, obsłużonych w punkcie było ponad 3 tys. To może są szczegóły, nie wszystkie będą wymieniał. Liczba wniosków, która została złożona o dofinansowanie do Województwa w ramach tego programu to jest 775 i zgodnie z raportem, który Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska ogłosił jesteśmy jako Rybnik na pierwszym miejscu. Żadne miasto nie złożyło więcej wniosków. Drugie miasto w kolejce, które pod względem ilości złożyło, dużo większe od Rybnika, Bielsko-Biała, złożyło 429 wniosków, z czego dofinansowano na razie 166. W naszym przypadku dofinansowano 306. Jest to również największa liczba w tym momencie dofinansowanych instalacji. Mam nadzieję, że oczywiście pozostałe z tych wniosków 775 również uzyskają takie dotacje i będą wymienione źródła ciepła. Liczba, jak wspomniałem, 306 podpisanych umów na kwotę ponad 4,5 mln zł. Pragnę tutaj tylko przypomnieć, że zanim został uruchomiony punkt *Czyste powietrze*, za chwileczkę szerzej to jeszcze omówię, Miasto przez kilka lat prowadziło własny tego typu program dotacji, zachęt dla

mieszkańców do wymiany źródeł ciepła i w tym momencie w samym roku 2018 rozliczyło 509 takich umów na kwotę 5,3 mln zł z tytułu budżetu miasta. Biorąc pod uwagę to, że w ramach tego działania *Czyste powietrze* w roku 2019 na 306 obiektów 4,5 mln zostało wydane, porównując rok do roku, w latach poprzednich Miasto wydawało wyższe kwoty i to jest tu, proszę Państwa, szerzej. Tutaj mamy ... jak wspominałem na pewno jako Rybnik należymy do tych miast, które najdłużej, i śmiem twierdzić najwięcej, działają – sumarycznie od roku 2004 do roku 2015. Na cele właśnie dotacji do instalacji indywidualnych, prywatnych domów, Miasto wydało blisko 11 mln zł, mniej więcej było to 1 mln zł rocznie. Od roku 2015-2016 rocznie Miasto przeznacza kwotę ponad 5 mln i to są już wartości, które zostały rozliczone, czyli na etapie budżetowania, jest to 5 do 6 mln zł, po rozliczeniach końcoworocznych wychodzi to, tak jak tutaj Państwo widzicie na tych słupkach, ponad 5 mln w kwocie z budżetu Miasta, które były wydatkowane. W sztukach rok 2016 – 667 obiektów wymieniło źródła ciepła, w 2017 – 427, w 2018 – 509 obiektów. Sumarycznie jest tego ponad 3 tys. sztuk, które Miasto dofinansowało. W momencie, kiedy pojawił się program *Czyste powietrze* uruchomiliśmy punkt i przesunęliśmy niejako środki, które nadal w kwocie trochę ponad 5 mln rocznie Miasto przeznacza, przesunęliśmy na te działania, które nie są dofinansowane w ramach programu *Czyste powietrze* przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, ponieważ tam kierujemy osoby prywatne, właściciele domów prywatnych i jak widać te 775 wniosków świadczy o tym, że dosyć skutecznie wspomagamy tutaj mieszkańców i w zachęcie i wykorzystujemy to źródło, które zostało uruchomione w skali kraju. My natomiast przesunęliśmy, nie zlikwidowaliśmy tych pieniędzy, ale dotacje do wymiany źródła ciepła przesunęliśmy na te podmioty, które takiej dotacji nie mogą uzyskać w ramach tegoż programu, a mianowicie na zabudowę wielorodzinną, czyli spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe. I tu Szanowni Państwo wyciąg z naszego regulaminu, który funkcjonuje, który mówi, że dopłacamy w zależności jakie działania są podejmowane – 3,5 tys. zł dotacji do kotła gazowego, to jest dotacja na lokal, czyli jeżeli spółdzielnia w bloku wymienia 20 lokali, każdy lokal może liczyć na taką dotację. Podłączenie do sieci centralnego ogrzewania 4 tys., ogrzewanie elektryczne 4 tys., kocioł olejowy 4,5 tys. Jeżeli są to kotły na paliwa stałe lub biomasę 2,5 tys. plus dodatkowo jeżeli zabudowa wielorodzinną instaluje mikroinstalacje fotowoltaiczne, bądź pompy ciepła dla całych obiektów, to na budynek może liczyć na dotacje 10 bądź 20 tys., w zależności od tego jaka to jest inwestycja. Czyli w tym momencie mamy synergię, niejako zwiększenie środków przeznaczonych na to, na co z jednej strony pozwala program *Czyste powietrze*, my dokładamy drugie tyle po to żeby przyspieszyć efekt, który chcielibyśmy uzyskać w naszym mieście. Tu mamy – 7 dni w tygodniu funkcjonuje *ekopatrol* Straży Miejskiej i powiedzmy patrol ekologiczny, który mierzy zanieczyszczenia, interweniuje, jeździ sprawdzać ewentualnie popiół jeżeli są

doniesienia o spalaniu czy to śmieci, czy niewłaściwych materiałów. Badamy również wilgotność paliwa jeżeli ktoś używa kominków. Mamy kamery termowizyjne, które sprawdzają czy dzieje się coś złego – w tej tabeli, nie będą tego szczegółowo czytał, natomiast jest tu podane ile w poszczególnych latach zostało przeprowadzonych kontroli posesji. Jak Państwo widziecie w granicach 1,5 tys., w 2017 było ponad 2 tys. Liczba pobieranych próbek, badań tych próbek, nałożonych mandatów, ujawnionych wykroczeń, oczywiście również zgłoszenia mieszkańców co do spalania odpadów, ewentualnie spalania flotów, mułów. Tych interwencji, jak Państwo widziecie jest wiele, więc tego typu działania są. Przechodząc już króciutko do podsumowań – tych działań jest dużo, dużo, więcej, mógłbym na ten temat mówić, ale oczywiście tylko sygnalizuję działania, które bardzo szeroko są w mieście realizowane. Oczywiście, proszę Państwa, Miasto uczestniczy w programie ZONE, w tym programie ogłoszonym przez rząd. Jako w zasadzie jedyne miasto ze Śląska, z województwa śląskiego, uczestniczymy od trzech lat w programie *AIR TRITIA*. Jest to program, który ma na celu stworzenie międzynarodowego systemu zarządzania jakością [powietrza]. Do tego programu przystąpiło województwo śląskie, województwo opolskie z Polski i tylko dwa miasta w tym uczestniczą, czyli Rybnik i Opole. Uczestniczy w tym województwo ostrawskie, miasto Ostrawa, województwo żylińskie i miasto Żylinia i Opawa – o ile się nie mylę to jest Kraj Morawsko-Śląski. W ramach trzyletnich prac zostały przeprowadzone analizy rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i przemysłowych i indywidualnych, transgranicznych. W maju tego roku będzie konferencja podsumowująca, program się kończy, z którego wynika jak przemieszczają się poszczególne zanieczyszczenia i w jakim stopniu oddziałujemy jako Polska na Czechy, czy na Słowację, i odwrotnie, w jakim stopniu zanieczyszczenia z tych krajów napływają do nas. Dla mnie dużym zaskoczeniem był efekt przedstawiony przed dwoma dniami na jednej z konferencji podsumowujących, okazało się, że 65 % zanieczyszczeń, tych transgranicznych, to są polskie zanieczyszczenia, które idą na stronę czeską i słowacką, a tylko 35 % jest tych, które idą w drugą stronę. Jest to dla mnie o tyle dziwne, że dominują u nas wiatry południowo-zachodnie i tak wydawałoby się, że w zasadzie wszystko od nich idzie do nas, no a te badania pokazały, że jest nieco inaczej. W związku z powyższym na podstawie tych badań, wczoraj zresztą w programie *e-Border*, w ramach którego przeprowadzono szczegółowe badania, była konferencja podsumowująca, czekamy na dokument tych badań naukowych, ile ze strony czeskiej i słowackiej do nas, do Rybnika, dochodzi do zanieczyszczeń z tamtej strony. Na szczęście jesteśmy ciut dalej od granicy, w strefie przygranicznej te zanieczyszczenia są większe, natomiast również do nas, do Rybnika, około 10 % zanieczyszczeń dochodzi, co również w kontekście tego co na wstępie powiedziała Pani Przewodnicząca, że należy brać to pod uwagę, że działania, które my jako Rybnik bardzo szeroko podejmujemy, jeżeli to będą tylko

i wyłącznie działania Rybnika, nawet jeżeli zlikwidujemy 100 % zanieczyszczeń produkowanych przez Rybnik, to sytuacja smogowa na pewno się u nas poprawi, natomiast nie zniknie w 100 % procentach z tego względu, że zanieczyszczenia do nas przyjdą. Z innych, proszę Państwa, oczywiście *uchwała antysmogowa*, której byliśmy prekursorem i bardzo mocno uczestniczyliśmy w jej tworzeniu i też musieliśmy się zgodzić na pewien kompromis, bo również dokumenty mówią o tym, że w skali województwa śląskiego 600 tys. *kopciuchów* trzeba zlikwidować, w związku z czym *uchwała antysmogowa* była swego rodzaju kompromisem dającym nam przedział czasowy, który nawet jeżeli nam się nie podobał trzeba go było zaakceptować żeby można to było zrobić. Jest oczywiście jeszcze wiele innych programów, w których Miasto uczestniczy, podejmujemy apele, uchwały do rządu o podjęcie skuteczności, byliśmy również prekursorem i współautorem wniosków o to żeby wprowadzić normy paliw w naszym kraju, które również pomogłyby nam, wszystkim jak sądzę, bardziej skutecznie oddziaływać na te zanieczyszczenia, które są. Proszę sobie wyobrazić, że my jako Rybnik znowu jako pierwsi wprowadziliśmy regulamin w ramach tych dotacji, o których już wspominałem, że nie dotujemy wymiany źródła na paliwo stałe, czyli na węgiel, pellet czy coś innego, jeżeli pod domem jest sieć gazownicza albo ciepłownicza. Jeżeli jest to zobowiązujemy: *proszę się przyłączyć do tej sieci* i wtedy dofinansowujemy to przyłącze. I proszę sobie wyobrazić, że w dniu, w którym my jako Miasto wprowadziliśmy ten regulamin w radiu była bardzo mocna akcja górnictwa, że sprzedają muły i floty za pół ceny i jeszcze z dowozem do domu. Tak się to zbiegło, niemniej tego typu działań jest bardzo dużo. Te badania, w których również uczestniczyliśmy, są myślę że obiecujące – i jeszcze jedno, z tej wczorajszej [konferencji] podsumowującej *e-Border* wynika, bo wielokrotnie powołujemy się czy przytaczany jest przykład Miasta Kraków, które wprowadziło w ramach wyjątków też w *uchwale antysmogowej* dotyczącej województwa, rzeczywiście w centrum Krakowa w dosyć drastyczny sposób wyeliminowano wszystkie piece. Oczekiwania były, że zanieczyszczenie powinno w zasadzie spaść co najmniej o 50 %. Z wczorajszych badań, które usłyszałem, wynika, że ten skutek ekologiczny jest tylko 5 %. To tylko świadczy o tym, że duże nakłady, duże działania, jeżeli nie będą skuteczne na całym dużym obszarze, w tym wypadku całego województwa, a przynajmniej znacznych jego obszarów, to efekt jednostkowy, czyli nawet wyeliminowanie 100 % *kopciuchów* z terenu Rybnika nie spowoduje, że smog u nas zniknie od razu, są to działania długoterminowe. Dziękuję !

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję bardzo za przedstawienie szczegółowe działań, które Rybnik podejmuje. Moi Państwo ! Zaraz wrócimy do Pana Prezydenta i do pytań, które na pewno się nasuwają, ale udzielę głosu Panu Marszałkowi Województwa Śląskiego, Panu Jakubowi

Chelstowskiemu, który ma do przekazania Państwu informacje istotne dla całego województwa śląskiego.

- **Marszałek Jakub Chelstowski** – Szanowna Pani Przewodnicząca ! Drogi Panie Prezydencie ! Szanowni Radni ! Ja może tak króciutko, bo nie ukrywam, że chciałem wysłuchać wystąpienia Pana Prezydenta – i po pierwsze, też tak gwoli przypomnienia, Komisja ds. Klimatu powstała z mojej inicjatywy. Pani Przewodnicząca podjęła się roli, cieszę się, że radni się zaangażowali w ten projekt, bo to też pokazuje zainteresowanie nasze tymi sprawami, które są bardzo, bardzo ważne. Ja wiem, że każdy samorządowiec chwali się swoimi sukcesami, to jest zrozumiałe, ale takich podobnych projektów jest w różnych miastach bardzo, bardzo dużo – i w moich rodzinnych Tychach – i de facto byłem prekursorem. Nie o to chodzi żeby się tu ścigać na laury, ale liczy się efektywność i skuteczność i tych miast, które przeciwdziałają, jest tak bardzo, bardzo dużo i dużo się dzieje, mówiąc wprost, w tym zakresie. Akurat na dziś nie zdążyliśmy dla Państwa przygotować mapy, która obrazuje finansowanie różnych projektów ekologicznych ze środków unijnych. Zarząd Województwa, moja skromna osoba i radni Sejmiku, de facto zarządzamy Regionalnym Programem Operacyjnym, gdzie większość środków – to Pan Prezydent też powiedział – z naszego budżetu centralnego jest dedykowane do tych różnych działań związanych z poprawą jakości powietrza, z ochroną środowiska szeroko pojętą i to jest na pewno dobry prognostyk. Ja to też mówiłem na sesji Sejmiku i to powtórzę tutaj, żeby to też wybrzmiało, że nam się udało zwiększyć alokację na środki jeżeli chodzi o odnawialne źródła energii w pierwotnej kwocie o 100 %, czyli z 85 mln na kolejne 85 dzięki dobrej współpracy ze stroną rządową, bo z tej puli rewitalizacyjnej, z tej koperty, zostały przekierowane środki żeby ilość tych wniosków, które spłynęły, objąć, można powiedzieć dodatkowymi środkami, ponieważ ta alokacja była zdecydowanie za mała. Pierwotnie 85 mln, a wartość tych wniosków w procedurze konkursowej to było 850 mln, więc to pokazuje, że raptem te 10 %, które były przekierowane w pierwotnej alokacji przeznaczone, to była skala zapotrzebowań, które spłynęły. Pojawiło się dodatkowe 85 mln, negocjowaliśmy też zmianę naszego RPO w październiku w Brukseli, udało się przekierować dodatkowe 100 mln i też nie dalej jak dwa tygodnie temu ta nowa lista rankingowa wskoczyła, więc tak de facto na tą chwilę udało nam się na odnawialne źródła energii przekierować kwotę 270 mln zł. I myślę, że też Sejmik na najbliższej sesji zobaczy te mapy, które obrazują zasięg, skalę tych projektów. I też jak to zostało słusznie zauważone, jeżeli mówimy o smogu – tutaj mówimy też o naszych partnerach z regionu morawsko-śląskiego, mieliśmy spotkanie z hejtmanem Ivo Vondrákiem, on też się skarżył że od strony polskiej płynie, ale ja mówię: tu od Państwa strony też, więc można powiedzieć, że nie pomyliłem się co do naszych analiz i oczywiście obie strony chcą współpracować przy niwelacji tych właśnie efektów gospodarczych jeżeli chodzi o ten efekt ekologiczny w jedną czy w

drugą stronę. Wiadomo że nasi sąsiedzi są zdecydowanie mniejszym regionem jeżeli chodzi o skalę, bo tam jest 1,5 mln mieszkańców, u nas jest 4,5 i to jest znacząca różnica, ale to cieszy, że chcemy w ramach tej współpracy transgranicznej takie wspólne projekty ekologiczne zacząć rozwijać i dzielić się też swoimi doświadczeniami, ale jakby mówiąc wprost nie udajemy, że jedna i druga strona nie truje w jakimś stopniu, wręcz przeciwnie, jest to coś, co wynika po prostu z naszego położenia w różnych aspektach. I też zawsze jest podnoszony ten czynnik ułożenia, można powiedzieć, pewnego geograficznego, bo część tych miast i miasteczek, ich położenie geograficzne, uniemożliwia dobry przepływ powietrza, czyli w takie dni jak dzisiaj, kiedy trochę powieje i ta jakość powietrza jest normalna. My też jesteśmy jako Zarząd Województwa na etapie ... 1 września 2017 weszła w życie *uchwała antysmogowa*, a więc od tego momentu mijają niecałe dwa i pół roku i dokonamy przeglądu średniookresowego wdrażania tej uchwały. Oczywiście tutaj Komisja i Sejmik będą się tym tematem zajmować, bo nie jesteśmy zwolennikami jakiejś rewolucji, bo to nigdy niczemu nie służy, tylko świadomej ewolucji, która będzie efektywna i będą pieniądze na te projekty, bo też jak tu zostało powiedziane, że województwo śląskie jest różnorodne, nie wszędzie można po prostu te źródła [ciepła] wymienić. Tego się nie da zrobić fizycznie w wielu miejscach, ale na pewno tych środków będziemy pozyskiwać dużo, dużo więcej w przyszłej perspektywie finansowej, bo teraz kończymy 2014-2020, rozpoczynamy 2021-2027. Ochrona środowiska i takie projekty o różnym charakterze będą w dużej mierze finansowane ze środków Unii Europejskiej, ze środków tutaj też urzędowych i oczywiście samorządów lokalnych i to jest bardzo ważny element przyszłej perspektywy, bo ta ochrona środowiska będzie jednym z czterech, czy pięciu filarów, gdzie będziemy chcieli pozyskiwać środki właśnie na niwelację i poprawę tej jakości życia. Ja się cieszę z tych działań samorządowych, ich jest bardzo dużo, zawsze ktoś może powiedzieć, że za mało, ale gdy rozłożymy to w perspektywie na jakiejś mapie czasu to koszt, efekt i zysk jest tutaj bardzo, bardzo duży i dużo się udało zrobić. W moich rodzinnych Tychach *program [ograniczenia] niskiej emisji* rozpoczęliśmy w 2003 roku, mamy 2020, on trwa 17 lat i ten problem nadal występuje Szanowni Państwo. On jest skomplikowany pod różnymi względami, ale dużo pieniędzy zostało wydanych właśnie na wymianę źródeł ciepła, na niwelację tych aspektów szczególnie w zabudowie jednorodzinnej, ale ten problem nadal występuje i też jest w Tychach opomiarowanie na ulicy Tołstoja 1, jak sięgam pamięcią, bo wielokrotnie się tymi wskaźnikami interesowałem w przeszłości jeszcze jako radny w mieście Tychy. Pomimo różnych działań to po prostu ma miejsce. Ja jestem przekonany, że praca komisji, to jest drugie nasze spotkanie, będzie takim dobrym motorem napędowym do rekomendacji do naszych dalszych działań i współpracy z samorządami regionalnymi, lokalnymi. To nie jest tak, że ktoś nie był w Rybniku, Szanowni Państwo, bo ja tu jestem wielokrotnie, pod Rybnikiem mieszka moja rodzina, pięć, sześć, siedem razy

w ciągu roku jestem tutaj w różnych porach, ale to może faktycznie nie ten aspekt rodzinny, ale jeździmy po różnych częściach naszego województwa, widzimy te problemy, dostrzegamy je i staramy się we współpracy rozwiązywać wspólnie i przekierowywać dodatkowe środki na te wszystkie działania. I też tutaj też ten program *Stop smog*, to też jest wielkie wyzwanie, też się udało dodatkowe środki wyłuskać, strona rządowa swoje dołożyła. Jest to trochę skomplikowany program do realizacji, ale jedno jedyne województwo śląskie w taki pilotaż weszło i to się udało. Jest tam ponoć ulokowanych 200 mln zł, nie licząc wkładu własnego gmin, które do niego przystąpią i naprawdę Szanowni Państwo teraz trzeba te środki przepracować, rozliczyć, wdrożyć, wskaźniki osiągnąć. To jest sztuka wszystkich stron, strony lokalnej, regionalnej i tutaj trzeba bardzo mocno współpracować, trzeba być też w tym bardzo mądrym życiowo, bo jeżeli mówimy o *uchwale antysmogowej*, to był dobry krok, zrobimy uczciwy wewnętrzny przegląd z wszystkimi interesariuszami strony społecznej, strony samorządowej, z organizacjami, jaki jest, można powiedzieć, wynik tych ponad dwuletnich działań, które zostały narzucone i jaki efekt chcemy osiągnąć, bo myślę też że *casus Krakowa* to też jest dobra praktyka żeby też pokazać – i to też Pani Profesor mówiła, kiedy debatowaliśmy z Panem Ministrem Kurtyką, z Panem Prezesem Woźnym ostatnio na temat właśnie wymiany tych źródeł i tego co się podziało w tym zakresie. I tu myślę, że Pani Profesor może to przytoczyć z doświadczeniem, ale naprawdę Szanowni Państwo, jesteśmy bardzo otwarci na te rozmowy, jesteśmy bardzo otwarci na merytoryczną dyskusję, na wnioski, rekomendacje, dlatego ta komisja powstała jako jedyna w kraju, takiej drugiej komisji na poziomie regionalnym nigdzie nie ma. My też cały czas się zastanawiamy nad etapem transformacji gospodarczej i tego jak te środki będą dzielone. Jesteśmy w stałym dialogu ze stroną rządową w takim aspekcie żeby transformacja gospodarcza, bo o niej mówimy, miała miejsce na Śląsku i była dzielona na poziomie regionalnym. Była konferencja 31 stycznia w MCK, gdzie przyjechała Pani Ferreira, Komisarz ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej – konferencja *W kierunku zielonej gospodarki* – i myślę, że tu już niedługo też radni sejmikowi zobaczą, że nasze hasło to jest *Zielony Śląsk 2030* i cała strategia będzie pod to dostosowana, więc zasadniczo chcemy być efektywni. Nie chcemy tworzyć dokumentu, który potem trudno wdrożyć i myślę, że ten przegląd średniookresowy *uchwały antysmogowej*, obiektywny, merytoryczny, trzeba zastanowić się co się udało, co się nie udało i też zmotywować samorządy do większej aktywności. Ja wiem, że łatwo jest przyjąć apel, bo my tych apeli dostajemy, czy ja dostaję, każdego dnia w różnych aspektach dużo więcej, ale można powiedzieć *papier wszystko przyjmie i jest cierpliwy*. Wszyscy dostrzegają te potrzeby, a my w szczególności, dzisiaj akurat też jestem w Rybniku, przepraszam bo za chwilę muszę Państwa opuścić, bo muszę udać się do szpitala, gdzie tam mamy negocjacje w zakresie finansowania szpitala, ale właśnie na tym przykładzie chcę też pokazać naszą determinację w zarządzaniu największą siecią szpitali

w kraju. Nie ma drugiego takiego regionu, który ma tyle szpitali i naprawdę z przyjemnością bym tutaj szpital w Rybniku podarował na rzecz samorządu. Przećwiczyłem to, Panie Prezydencie, w Tykach. To jest możliwe...

- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** –...Panie Marszałku ! Jak z pieniędzmi to będziemy rozmawiać...
- **Marszałek Jakub Chelstowski** –...ale dlaczego o tym mówię Szanowni Państwo ? Dlatego, że widzimy od drugiej strony skalę zachorowań, skalę degradacji środowiska, która miało miejsce w przeszłości. Dużo się zmieniło, subregion zachodni ma szereg problemów, to powiem wprost, jeżeli chodzi o funkcjonowanie, jeżeli chodzi o implementację środków unijnych, jeżeli chodzi o innowacyjną gospodarkę, jeżeli chodzi o gospodarkę niskoemisyjną. Niestety tak tutaj to wyszło i to nie wynika z jakiejś złośliwości, tylko wynika to po prostu z implementacji środków unijnych, że środki na innowacje najslabiej w subregionie zachodnim, można powiedzieć, znajdują podatny grunt. Ale to są wszystko rzeczy, nad którymi pracujemy w ramach nowej strategii, bo ta perspektywa finansowa się domyka i myślę, że bodajże 3 marca, radni mogą mnie poprawić, jest spotkanie w sprawie *strategii* i tu też serdecznie zapraszam wszystkich zainteresowanych. Jest to projekt strategii, i to wybrzmi, te nasze cele, które chcemy osiągnąć. Teraz te środki trzeba przepracować, trzeba ocenić *uchwałę antysmogową*, zobaczyć jej plusy i minusy, co się udało wdrożyć, podjąć pewne działania, ale Szanowni Państwo, też w niektórych aspektach nie mamy szans, mówiąc wprost, na zmianę źródeł ciepła, bo po prostu takie, czy inne warunki to uniemożliwiają. Mówię tutaj o Podbeskidziu, o Żywiecczyźnie – też projekt *Słoneczna Żywiecczyzna* – 75 mln zł, 9 gmin i można powiedzieć ten Żywiec mityczny, który się wszystkim kojarzy, że tam już nie powinno być życia. Też zawsze się śmieję z Burmistrza Szlagora, że ma taką ciemną karnację, bo to z tego smogu mu tam pociemniało, ale z drugiej strony te 75 mln, oni już mają problem jak to wydać i skutecznie skonsumować, ponieważ to zaczynają się projekty, zaczynają się procedury, prawo zamówień publicznych, a liczą się wskaźniki i tutaj akurat zawsze jest premia za współpracę. I to się akurat w Żywcu udało, bo to nie tylko Żywiec, ale miasta skupione wokół Żywca. I to są dobre praktyki żeby ze sobą współpracować. Na pewno z naszej strony jest otwartość i będziemy z przyjemnością tych rekomendacji wysłuchiwać Państwa, ale takich, które będą możliwe do wdrożenia, bo też nie ma się co oszukiwać, że ktoś przyjdzie z magiczną różdżką i rozwiąże ten problem w rok, czy dwa. To jest zadanie na kolejną dekadę, muszą być zaplanowane środki, my o te środki staramy się zadbać, później problem wykorzystania tych środków i myślę, że tu każde miasto, każdy samorząd w stu procentach przyzna, że taka jest po prostu kolej rzeczy dotycząca projektów, które się pojawiły. Projekty rządowe – ostatnio też na WNS-ie, do tej pory spieramy się też ze stroną związkową odnośnie

ostatecznego kształtu stanowiska, bo nie do końca się zgadzamy z pewnymi zapisami, które się tam pojawiają i to też jest rozmowa, to też jest dialog, ale na tym to wszystko polega i do tego dialogu zachęcam. Ja przepraszam, zostałam z przyjemnością do końca, ale można powiedzieć dzisiaj Rybnik *na tapecie* w różnych wymiarach i muszę Państwa opuścić. Bardzo dziękuję !

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję Panie Marszałku za wypowiedź, która uzupełniła, myślę, nasze spojrzenie na całe województwo śląskie. Jednakże do wypowiedzi Pana Prezydenta, prosił Pan Przewodniczący Rady Miasta, Pan Wojciech Kiljańczyk, któremu udzielam teraz głosu, ponieważ pragnie uzupełnić wypowiedź i dopowiedzieć o działaniach, które Rybnik podejmuje w ostatnich latach i też z perspektywą taką co będzie w przyszłości...

- **Pan Wojciech Kiljańczyk, Przewodniczący Rady Miasta Rybnik** – dziękuję bardzo ! Szanowni Państwo ! Ja się bardzo cieszę z tego powodu, że dzisiaj w Rybniku odbywa się spotkanie doraźnej Komisji ds. Klimatu Sejmiku Województwa Śląskiego. Jest mi bardzo miło, że Państwo pojawiliście się w naszym mieście. Mam nadzieję, że będziecie mogli skorzystać z okazji i zobaczyć jak wygląda nasze miasto. Rzeczywiście borykamy się z problemem smogu, natomiast Państwo zdajecie sobie sprawę z tego, że wszystkie południowe województwa, a w szczególności województwo małopolskie i województwo śląskie boryka się z problemem niskiej emisji i to jest rzecz, która de facto w chwili obecnej zagraża naszemu życiu. To co chciałbym przytoczyć z uzasadnienia do przyjętej *uchwały antysmogowej*, która została przyjęta tak jak Pan Marszałek wspomniał w 2017 roku, dokładnie w kwietniu 2017 roku – cytuję: *coroczna ocena jakości powietrza na terenie województwa śląskiego wykonywana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach wskazuje na bardzo zły stan jakości powietrza w województwie ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłów PM 10 i PM 2,5 oraz poziomu docelowego benzo(α)pirenu. W tej analizie jest też informacja na temat tego, że nawet jeżeli całą uchwałę antysmogową w odpowiednich terminach wdrożymy to de facto nadal będziemy mieli na terenie województwa śląskiego problem z benzo(α)pirenem, a doskonale zdajemy sobie sprawę, że ponad 90 % tego benzo(α)pirenu pochodzi z tytułu niskiej emisji i z tego co spalamy w naszych kotłach. To co chciałbym dodać do prezentacji Pana Wiceprezydenta Janusza Kopera to są te zdania, które zawsze podkreśla nasz Prezydent, mianowicie do 2025 roku nasze miasto jeżeli chodzi o instytucje publiczne, szkoły, przedszkola, instytucje samorządowe, ale też Zakład Gospodarki Komunalnej, czyli te wszystkie budynki, które są związane z mieszkaniami w zasobie naszym miejskim, wszystkie te źródła ciepła zostaną wymienione – i uwaga – żadne źródło to nie będzie źródło, które jest zasilane paliwami stałymi. To jest stała deklaracja naszego Prezydenta i też wysiłek*

samorządu, bo musimy wziąć pod uwagę to, że ten wysiłek wymaga od nas włożenia określonych pieniędzy do tego żeby zrealizować te cele. To jest około 160÷170 mln zł, natomiast Pan Marszałek, Pan Prezydent zwrócili również uwagę na kwestie działań systemowych i o tym chciałbym powiedzieć, bo to leży nam na sercu. Wielokrotnie zwracaliśmy się zarówno do rządu do strony Województwa w kontekście rozwiązań systemowych, mam na myśli *specustawę*, która pozwalałaby nam na to żeby sieci ciepłownicze, gazownicze rozbudowywać niezależnie od pojedynczych protestów w tym zakresie. Mówimy też o tym żeby zostało wdrożone na terenie całej Polski takie rozwiązanie jak administracyjny nakaz podłączeń do sieci ciepłowniczej. W chwili obecnej w Rybniku 58 % budynków ma dostęp do sieci gazowej, 40 % budynków ma dostęp do sieci ciepłowniczej, ale niestety nie korzystamy z tego przywileju dlatego, że w naszych głowach jest taka informacja zakodowana, że być może te źródła ciepła będą droższe, a jest wiele przykładów na to że tak jednak nie jest. Oczywiście istotne jest również wsparcie finansowe, osłonowe dla działań, które mają zmierzać do tego, że indywidualni odbiorcy będą zmieniać swoje źródła ciepła. Pan Prezydent wspomniał o dobrym programie *Czyste powietrze*, który musi przejść pewną ewolucję jeżeli chodzi o dostęp do tych środków. My w ramach budżetu miejskiego przeznaczamy środki na zasób komunalny, a też dla spółdzielni mieszkaniowych, czyli tych miejsc, których nie przewiduje program *Czyste powietrze*. Doskonale zdajemy sobie sprawę z tego, że smog wpływa bardzo negatywnie na nasze zdrowie, oddziałuje również na naszą gospodarkę. Jak rozumiem to dzisiejsze spotkanie jest też pokłosiem wystąpienia przedstawicielek *Rybnickiej Rady Kobiet* na spotkaniu komisji w Katowicach i do samorządu rybnickiego wpłynęła taka petycja żeby na terenie miasta Rybnika wprowadzić w przyszłości zakaz spalania paliw stałych. Zastanawiamy się nad tym w jaki sposób do tego tematu podejść, natomiast chciałbym zaapelować do radnych Sejmiku Województwa Śląskiego o pewną otwartość na temat tych rozwiązań, które być może Państwu proponujemy i do których Państwa będziemy chcieli w przyszłości zachęcić, natomiast musimy wziąć pod uwagę to, że te rozwiązania powinny dotyczyć terenu całego województwa. W województwie pomorskim jest przygotowana też *uchwała antysmogowa* i ona będzie przewidywała, że tam gdzie są sieci ciepłownicze, gazownicze będzie nakaz podłączeń w tym sensie, że na tym terenie będzie obowiązywał zakaz stosowania paliw stałych. To jest bardzo ważne, marzy nam się to aby w całej Polsce był nakaz podłączeń, ale jeżeli centralnie to rozwiązanie nie będzie wprowadzone, to wtedy zakaz stosowania paliw stałych tam, gdzie są sieci jest pewnym bypassem dla tego typu efektywności, na której nam zależy. To w zasadzie wszystko z mojej strony. Dziękuję !

4. Przedstawienie perspektyw w zakresie poprawy jakości powietrza na bazie transformacji w kierunku zielonej gospodarki z uwzględnieniem specyfiki subregionu zachodniego województwa śląskiego:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – Szanowni Państwo ! Słowem wprowadzenia w następny punkt programu posiedzenia doraźnej Komisji ds. Klimatu, przed oświadczeniami, a także wolnymi wnioskami pozwolę sobie wygłosić pewną myśl, która być może po raz pierwszy wybrzmi, to co bardzo dawno po głowach naukowców często chodzi, a także jest wyrażane na wielu gremiach międzynarodowych. Otóż my, ludzkość, wchodząc industrialną gospodarkę w początkowej fazie zbytnio nie zdawaliśmy sobie sprawy z ograniczonych zasobów surowców, jak i możliwości samooczyszczania się naszej planety. Ewolująca Ziemia potrzebowała milionów lat aby skumulować pierwiastki i gazy cieplarniane w milionach ton paliw kopalnych, czyli węgla kamiennego, gazu, ropy – to są przecież paliwa kopalne. My uwolniliśmy je spod ziemi w setkach lat aż w 30 % tej chwili, czyli miliony lat, te 320 mln lat my uwolniliśmy w setkę ostatnią i to jest 30 %. Miliony lat doprowadziły do wytworzenia przyjaznej biosfery dla życia homo sapiens i oto ten sam człowiek, *rozumny* z nazwy, dopiero dziś odzyskuje rozum – rozum, który nakazuje mu iść w kierunku *zielonej gospodarki*. Przytoczony przed chwilą termin *zielonej gospodarki* składa się z trzech elementów, bo tak dużo się przecież o tym mówi, jest on bardzo silnie związany z klimatem, z jakością życia, z jakością powietrza, z jakością całego ekosystemu w którym przyszło nam żyć. Szeroko pojętą działalność gospodarczą na wielu polach, począwszy od rolnictwa, poprzez usługi, transport do energetyki, następnie oczywiście społeczeństwa – i tu też z rozróżnieniem na konsumentów i producentów prześcigających się w produkcji śmieci, czy też gazów cieplarnianych, a także trzeciego elementu środowiska, elementu, który nareszcie został zauważony. Bez czystej biosfery, czystego środowiska niestety nie będzie dwóch wymienionych elementów. Na dziś zasygnalizują tylko jedno zagadnienie, czyli jakie widzę paliwo przyszłości – paliwo przejściowe i paliwo przyszłości – ponieważ o tych paliwach stałych, które są czynnikiem w tej chwili stanu jakości powietrza w mieście Rybnik, a także w innych miastach, to właśnie z tymi elementami się nam przyszło borykać i też z tym problemem w Sejmiku Województwa Śląskiego zagościła u nas *Rybnicka Rada Kobiet*. Z pierwszej Państwa wizyty, przyznam szczerze, nic nie wiem, wiem że przyszłyście z bardzo ważnym tematem, jednakże przekaz nie był taki, być może, jaki by mógł być, natomiast na komisji, na posiedzeniu zostały wyartykułowane wasze postulaty, wasze codzienne życie i słuchając was mogę powiedzieć, że ja sobie doskonale zdaję sprawę jaka jest jakość powietrza, wystarczy, że *odpalę* swój iPhone i już wiem co się dzieje w Rybniku, na jaki kolor świeci na mapie w danym dniu o danej godzinie, te zanieczyszczenia z

tych niebezpiecznych związków, które fruują w powietrzu. Więc Moi Państwo na dzień dzisiejszy w dobie przestawiania gospodarki energetycznej z paliw kopalnych na paliwa odnawialne, poza ogólnym trendem redukcji śladu CO₂, zarówno przemysł, jak i większość naukowców związanych z wdrożeniem nowej transformacji w kierunku *zielonej gospodarki* nie zastanawia się nad skutkami tej transformacji dla środowiska. W związku z rozległą tematyką OZE, bo przecież rozumiem, że w takim kierunku będziemy zmierzać, czyli do odnawialnych źródeł energii, takich jak fotowoltaika, elektromobilność, wykorzystanie energii pływów, czy też wiatru, czy też słońca – nasza uwaga powinna skupić się na badaniu paliw, m.in. stałych, będących produktem przemysłu zajmującego się m.in. przeróbką biomasy, bo przecież węgiel to też biomasa, tylko ta karbońska, a my mówimy o biomacie holocenijskiej. Węgiel też był kiedyś zielony i to *czarne złoto*, które wydobył człowiek w epoce brązu, a potem żelaza, to przecież dokładnie wtedy zaczął się rozwój naszej cywilizacji i my jesteśmy dalej w epoce żelaza, nic się do tej pory nie zmieniło. Jednakże wracając do klimatu, do dzisiejszego spotkania – proszę Państwa, przyszłość postrzegam wyłącznie w paliwach wodorowych, ale mówię o przyszłości, my musimy teraz zająć się tym czasem przejściowym, ponieważ prosty przykład jak możemy produkować wodór – fotowoltaika już jest nam znaną technologią, mamy ją, widzimy te baterie, które są instalowane zarówno na fermach, czy też na budynkach, na dachach budynków. Ta energia, kiedy fotowoltaika pozyskuje energię słoneczną, w chwili, kiedy jej nie potrzebujemy jest niewykorzystywana. W moim odczuciu, i myślę że podzielicie Państwo moje zdanie, ona się marnuje, czy też oddawana jest do sieci, lecz my możemy ją wykorzystać w 100 % do produkcji wodoru. Jak to się dzieje? Otóż poprzez rozkład wody na tlen i wodór – tlen oddajemy do atmosfery, czyli nie szkodzimy środowisku naturalnemu, bez szkody dla żadnej ze stron, a wodór magazynujemy. W momencie gdy mamy braki energii, przychodzi wieczór, potrzebujemy światła, potrzebujemy ciepłej wody użytkowej aby ogrzać swoje swój dom, czy też wykąpać się, czy też ugotować obiad, czy kolację, możemy poprzez jego zmagazynowanie, a później możemy po prostu nic innego tylko uzyskać na nowo energię. I co w momencie kiedy uzyskujemy energię? Uzyskujemy parę, którą możemy następnie schłodzić do stanu skupienia, czyli wody i w wyniku tego procesu otrzymujemy najczystsza energię jaką możemy wyprodukować z odnawialnego źródła energii jakim jest światło słoneczne. Ja sobie zdaję sprawę, że jest to energia droga – droga z uwagi na to, że katalizator który mógłby spowodować tą reakcję jest produkowany z metali szlachetnych, z platyny, irydu, czy też rutenu. Jednakże są już przecież technologie, że są te katalizatory żelazowo-niklowe np., które zdecydowanie obniżają koszty. Kiedyś, kiedy pisałam projekty na temat, że drony mogą badać jakość powietrza na naszym obszarze, i także Europy i świata, napisał mi jeden z recenzentów, naukowiec, że jest to *science-fiction*. Być może to co dzisiaj mówię też jest *science-fiction*, a być może warto byłoby nad tym się zastanowić i w tym

kierunku podążać ? Jednakże mamy ten dzień, który jest, zajmujemy się tym zagadnieniem, które jest dziś i tutaj i w bardzo niedalekiej przyszłości, dlatego pozwolę sobie otworzyć kolejny punkt dzisiejszego naszego zebrania na mianowicie *oświadczenia i wolne wnioski* ...

5. Oświadczenia, wolne wnioski:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – ponieważ Pan Prezydent przedstawił nam ... zwracam do *Rybnickiej Rady Kobiet*, przedstawił nam wiele działań w liczbach, w faktach, czyli to nie jest *science-fiction*, to nie jest wymyślona teoria – mnie te liczby i fakty bardzo przekonują. Czy Państwa również ? Są to rzeczywiście działania i ogromne środki przeznaczone na to aby Państwu coraz lepiej w mieście Rybnik dało się żyć. Czy to jest mało ? Na to pytanie każdy z nas musi sobie odpowiedzieć sam, jednakże uważam, że te działania rzeczywiście są – perspektywa, która idzie dalej, również jest wiele programów, które cały czas się w Polsce dzieją, zarówno w mieście Rybnik, jak w Katowicach, jak i w Pszczynie, jak Żywcu, które rzeczywiście doprowadzają do tego stanu abyśmy mogli powrócić, nie powiem do pierwotnego, bo nigdy do niego nie powrócimy – jako geolog, jako naukowiec nie mogę takiej prawdy Państwu powiedzieć, bo nigdy do stanu pierwotnego nie jesteśmy w stanie przywrócić danego terenu zdegradowanego – jednakże musimy polepszyć nasze życie. Panie Prezydencie ! Czy ja mogę wrócić jeszcze do ostatniej kwestii w Pana wypowiedzi ? Przytoczył Pan miasto Kraków, powiedział Pan, że pomimo że zostało tak dużo zrobione, w jednym dniu zostały wymienione piece *kopciuchy* i przeszli mieszkańcy na ciepło systemowe lub gazowe, jednakże w skali całego ... jak dzisiaj patrzę na czynniki to w Krakowie jest świetne powietrze, nie ma pyłu zawieszzonego, jest super ... ale czym jest to spowodowane ? Jaki w Pana wypowiedzi miał Pan przekaz na myśli ? Że to co jest w *obwarzanku Krakowa* powoduje, że to zanieczyszczenie dalej nie jest na takim poziomie jakby tego mieszkańcy, a także decydenci, którzy podejmowali przecież tą decyzję, bardzo trudną dla wszystkich, sobie życzyli...

- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** – Pani Przewodnicząca ! Szanowni Państwo ! Chciałem zacytować to co usłyszałem wczoraj od Pana dr. Leszka Ośródkiego, prowadzącego program *e-Border*, czyli badania przez ostatnie dwa lata przemieszczania się zanieczyszczeń. Wczoraj na konferencji podsumowującej wyłapałem właśnie ten niuans i go sobie zapisałem, z którego by wynikało, że rzeczywiście dokonano dosyć drastycznych, dla mieszkańców zwłaszcza, działań, natomiast efekt bywa czasami dobry, a czasami widzimy również na stronie internetowej, że mimo wszystko Kraków również *pali się na czerwono*, natomiast naukowcy potwierdzili, że przewidywania zanieczyszczenia powinny spaść w centrum

miasta o 50 %, czy nawet do 70 % przewidywali, natomiast badania pokazały że spadły o około 5 %. Ja w tym momencie cytuję to co na wczorajszej konferencji podsumowującej program *e-Border* usłyszałem od IMiGW, które te badania przeprowadzał. Stąd korzystając z głosu może jeszcze dopowiem, bo ta prezentacja krótka, tych działań mamy dużo, dużo więcej. Pan Przewodniczący wspominał o tym i rzeczywiście jest to zobowiązanie Prezydenta i władz miasta, że do roku 2025 wszystkie obiekty miejskie – a jak Państwo w prezentacji widzieliście, mamy ponad 2 tys. mieszkań komunalnych, starej zabudowy komunalnej dzisiaj opalanej węglem – dzięki oczywiście różnym programom, do których potrafimy pisać wnioski, potrafimy rozliczać te środki, w najbliższych dwóch latach będą wymienione źródła ciepła i ponad 2 tys. kolejnych *kopciuchów* zostanie zlikwidowanych. I rozważania, które prowadzimy – Pan Przewodniczący Rady Miasta wspominał o działaniach, o które ja osobiście również bardzo mocno zabiegałem, ażeby pojawił się w ustawie o powietrzu, w różnych rozwiązaniach, właśnie obowiązek, tak jak jest w ustawie o zachowaniu czystości – jest rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej, mamy obowiązek się do niej podłączyć – wtedy my jako administracja mamy również jakieś możliwości oddziaływania skuteczniejszego na właścicieli nieruchomości. W przypadku wszystkich ustaw związanych z walką ze smogiem tego nam brakuje i o to my walczymy od wielu lat. To o czym wspominał Pan Przewodniczący, jeżeli my mamy rozbudowaną sieć ciepłowniczą, sieć gazowniczą i przebiega pod domami, a mieszkańcy nie chcą się do niej przyłączyć, ja nie mam dzisiaj żadnych możliwości jako prezydent żeby ich do tego przymusić. Taki zapis ustawowy by pozwolił to zrobić. W naszym regulaminie [zapis], że nie dofinansujemy wymiany [kotłów] na paliwo stałe, jeżeli jest, mimo, że prawo nam nie pozwala – no dobrze, to nie dostanie ktoś dotacji z Miasta. Dzisiaj, proszę Państwa, w skali miasta, jeżeli chodzi o budynki jednorodzinne mniej więcej 21÷22 % budynków już spełnia wymogi ustawy *czyste powietrze*. No niestety prawie 80 % jeszcze nie, a w przypadku zabudowy wielorodzinnej jeszcze 35 % budynków tych standardów nie spełnia. Stąd między innymi to co ja pokazywałem, że jeżeli pojawiły się programy rządowe i bardzo dużo, przy naszej również ewidentnie pomocy, mieszkańców Rybnika chce skorzystać z tych środków i nawet 100 % inwestycji przecież może uzyskać dofinansowania, dlatego my przesunęliśmy, nie zlikwidowaliśmy środków, my przesunęliśmy środki dla tych jednostek, które takiej pomocy nie mogą uzyskać z programów rządowych, zachowując dofinansowanie. I my dofinansujemy budownictwo wielorodzinne, czyli spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, również jako zachęta, moim zdaniem wysoko, bo to jest dopłata. My dopłacamy do 50 % kosztów inwestycji mniej więcej, taką kwotę, która powinna zachęcić, no i oczywiście część spółdzielni z tego korzysta. Miejmy nadzieję, że w następnych latach już dojdzie, że te parametry nam się poprawią i tutaj jak wspominał Pan Marszałek, jestem tego samego zdania, tych programów jest bardzo dużo. My oczywiście w Rybniku

mamy i *Program ochrony powietrza i adaptacji do zmian klimatu* opracowany, *Program ochrony środowiska* i mamy w ramach każdego z tych programów po kilkadziesiąt zadań technicznych, organizacyjnych, szkoleniowych, ale w wielu wypadkach wręcz technicznych, które trzeba zrobić aby poprawić tą sytuację i my sukcesywnie to wdrażamy. Program *AIR TRITIA*, o którym wspomniałem, również nakłada na nas jako Miasto Rybnik – a wspomniałem, jesteśmy jedynym miastem ze Śląska, które w tym programie uczestniczy – kilkadziesiąt zadań, nad którymi teraz pracujemy, które w przyszłości trzeba będzie wdrożyć i my zobowiązaliśmy się do tego, że będziemy starali się te działania wdrożyć. Te działania, które były wspomniane: elektromobilność, nakłanianie naszych mieszkańców do przesiadki do zbiorowej komunikacji, kontrapasy rowerowe, które są bardzo krytykowane w mieście, bo ograniczają oczywiście zdolność przemieszczania się samochodami, natomiast powodują różne inne efekty pozytywne, bo chociażby ograniczenie prędkości na tych ulicach co powoduje obniżenie hałasu. O tym wczoraj na sesji Rady Miasta żeśmy rozmawiali – myślę, że wszyscy mamy tą świadomość, że mniej więcej 10 km/h prędkości to jest około 3 dB mniej – to chociażby jeśli chodzi o ochronę przed hałasem. Również ten benzo(α)piren i powiedzmy wtórne pylenie powodowane przez pojazdy, ograniczenie dostępności pojazdów do centrum miasta również tymi działaniami chcemy zrobić. Ogromne zadanie inwestycyjne, które zakończyliśmy budować, jesteśmy w trakcie oddawania do użytku i uruchomienia, czyli obwodnica miasta, również mamy nadzieję, że wyeliminuje znaczną część transportu kołowego przebiegającego dzisiaj przez centrum miasta, że jednak to pójdzie na obwodnicę i dojedzie do autostrady A1 i chociażby pylenie wtórne, zanieczyszczenie od spalin w mieście się zmniejszy i również automatycznie wpłynie na zmniejszenie smogu, tego sumarycznego. Wiemy z badań, że ten wpływ pojazdów samochodowych to w naszym mieście jest jakieś 10÷15 % tego co nazywamy smogiem, więc i tak te główne zagrożenie i główny efekt to jest niska emisja, ale znowu porównując to co było 20, 25 lat temu w Rybniku, a to co jest dzisiaj, to jest odległość jak z Księżyca na Ziemię. Oczywiście parametry przekraczane mamy często, to jest znowu usytuowanie miasta, takie dosyć nieszczęśliwe, mimo że, proszę Państwa, to też może dla osób, które nie wiedzą, ale 45 % powierzchni miasta to są lasy. To są głównie *Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe*, natomiast mimo tego, że 45 % miasta to jest zieleń, to są lasy, my dosadzamy rocznie kilka tysięcy nowych drzew. Wiadomo, że też musimy wycinać niektóre z takich czy innych przyczyn, ale sadzimy parę tysięcy nowych drzew. Staramy się wszędzie, gdzie to jest możliwe, tworzyć oazy zieleni i wyniki mamy takie, ale jeżeli tylko 3 % w skali roku dni to są dni wietrzne i przy czym wiatr to jest na poziomie do 3 m/s, czyli w tym momencie wieje u nas bardzo mało, to jest efekt tego, że jesteśmy pokazywani, że jesteśmy na szczycie tabeli, na niechlubnej oczywiście, na tle zanieczyszczonych miast, no bo mamy takie położenie uwarunkowane geograficznie. Wydawałoby się, że powinno być inaczej,

dążymy do takiego wizerunku jak Państwu pokazałem na tej prezentacji na koniec. Tak byśmy chcieli żeby Rybnik wyglądał i żeby kojarzył się wszystkim z tym co widać na tym zdjęciu, natomiast sukcesywnie do tego dążymy i będziemy dążyć, no i daj Boże żeby rzeczywiście za plus-minus 10, może więcej, lat ta sytuacja była taka, że nikt już nie będzie mówił w kontekście Rybnika, że jest to najbardziej zanieczyszczone miasto w Polsce i w Europie, natomiast wszyscy będą kojarzyli że tu jest centrum sportów żeglarskich i jest to najbardziej zielone miasto w województwie śląskim. Dziękuję !

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję Panie Prezydencie ! Moi Państwo ! Żeby otworzyć jeszcze taką naszą ogólną dyskusję, do przewodniczącej, czyli do komisji wpłynęły postulaty *Rybnickiej Rady Kobiet*. Udzielam teraz głosu przedstawicielom, aby mogły Panie te postulaty nam tu wszystkim przedstawić...

- **Pani Joanna Bulandra, Rybnicka Rada Kobiet** – nazywam się Joanna Bulandra, jestem członkinią *Rybnickiej Rady Kobiet* i postaram się tutaj reprezentować tą stronę społeczną, tym bardziej, że my jako członkinie *Rybnickiej Rady Kobiet* postrzegamy swoją rolę jako jednostki, która ma diagnozować potrzeby kobiet i ich rodzin w mieście. W związku z tym żeby uprościć może nawet postępowanie ... ja w ogóle chciałam bardzo serdecznie podziękować, że doraźna Komisja i Pani Przewodnicząca przychyliła się do naszej prośby i do zaproszenia do Rybnika i że zechcieli Państwo tutaj przyjechać. To jest dla nas bardzo ważne. *Rybnicka Rada Kobiet* przygotowała list, który po moim wystąpieniu złożę na ręce Pani, bo to jest po prostu prościej odnosić się do tych rzeczy, które zostały już gdzieś tam zapisane. Teraz ten list zreferuję. Szanowni Państwo ! Bardzo zła jakość powietrza oraz negatywne oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzi to fakty doskonale znane i my skupiamy się właśnie na tym. Sytuacja nabiera dramatyzmu szczególnie u nas na Śląsku, a zwłaszcza w Rybniku i jeśli nawet uchwalona w 2017 roku *uchwała antysmogowa* przyniesie wymierne skutki i tak będą chorować i przedwcześnie umrą tysiące ludzi. Wśród tych ludzi będą także dzieci, bo dzieci są szczególnie podatne na zabójczy wpływ zanieczyszczeń powietrza. Obliczyłam i podałam nawet na poprzedniej sesji Rady Miasta, że ta skala przedwczesnych śmierci jest ogromna, bo przy tym wskaźniku 44,5 tys. przedwczesnych śmierci na rok, podawanych przez Światową Organizację Zdrowia, co trzy lata znika z powierzchni Polski miasto wielkości Rybnika, który liczy sobie 132 tys. To jest po prostu nie do pomyślenia. Ja się bardzo cieszę ... bardzo mnie cieszy to co powiedział Pan Prezydent, co powiedział Pan Marszałek, co powiedział Pan Przewodniczący – są to zmiany idące w dobrym kierunku, ale my, w naszym wspólnym polskim interesie, powinniśmy się zastanowić co zrobić żeby te zmiany przyspieszyć, a jeśli nie to co zrobić dodatkowo by pewnej skali zanieczyszczeń pozbyć się może w inny

sposób, może nie w sposób przewidziany w *uchwale antysmogowej*, ale po prostu szybko. Badania wykazujące silny związek pomiędzy zanieczyszczeniem powietrza a naszym zdrowiem są niepodważalne. Mówię to dlatego, że doszły mnie głosy, że na tym posiedzeniu komisji niektórzy radni wątpili czy te dane są wiarygodne, czy nie. Te dane powinny być Państwu Radnym Sejmiku znane, bo na liczne opracowania naukowe, tu są dwie strony wymienionych publikacji, powołuje się ten dokument – uzasadnienie do projektu *uchwały antysmogowej* przyjętej 30 marca 2017 roku przez Zarząd Województwa Śląskiego. I wybrałam sobie jedną ciekawą rzecz z tego uzasadnienia – napisano w nim, że według analiz Światowej Organizacji Zdrowia w województwie śląskim nawet niewielka – niewielka, tzn. rzędu $0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ – redukcja stężenia drobnego pyłu PM 2,5 spowoduje zysk prawie 11 miesięcy życia każdego mieszkańca regionu w [narażeniu?] długoterminowym. Natomiast gdyby udało się zredukować stężenie do poziomu zalecanego przez WHO, to jest do $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, to pozwoliłoby to zyskać nawet do 5,5 roku życia dla każdego mieszkańca. To jest coś, o co naprawdę warto powalczyć. Rybnik to spore miasto, jesteśmy mocno zurbanizowani, ale nasze miasto charakteryzuje się niską zabudową, no i oczywiście bardzo często te odpowiedzialne za niską emisję domki jednorodzinne, proszę sobie wyobrazić, że są wplecione pomiędzy wielopiętrowe bloki. To jest w zasadzie u nas nawet typowe, zresztą wiele tych starych bloków też korzysta z węgla jako źródła ciepła. Powszechnie wiadomo, że Rybnik jest drugim pod względem zanieczyszczenia pyłem PM 10 miastem w Polsce, trzecim jeśli chodzi o zanieczyszczenie benzo(α)pirenem. Liczba dni smogowych, te 35 dni dopuszczalnych przez prawo, jest u nas przekraczana co roku, bo jest to liczba około setki. A ja prywatnie uważam, i *Rybnicka Rada Kobiet* też, że te 35 dni powinny być zredukowane do liczby bliskiej zeru, by prawo jakie nami rządzi można było nazwać *ludzkim* i uniwersalne rozwiązania przyjęte dla całego województwa nie pozwalają nam rybniczantom optymistycznie spojrzeć w tę najbliższą przyszłość. Poza tym zauważyliśmy, że świadomość regulacji wprowadzonych przez *uchwałę antysmogową* jest naprawdę tragicznie niska. Tylko nieliczni mieszkańcy województwa śląskiego wiedzą, że za niespełna dwa lata użytkowanie tych najstarszych, ponad dziesięcioletnich kotłów oraz kotłów bez tabliczki znamionowej będzie zakazane. W zeszłym roku *Fundacja 360!* przeprowadziła badania – te badania były przeprowadzone w czterech miejscowościach subregionu zachodniego województwa śląskiego, konkretnie w Raciborzu, w Wodzisławiu Śląskim, w Godowie i w Rybniku i z tych badań wynika, że rok 2022 jako termin obowiązywania zakazu prawidłowo wskazało 15,5 % rybniczian i to była największa liczba z tych miejscowości, tzn. 15,5 % ankietowanych mieszkańców Rybnika, 10,5 % Godowa, 3 % Wodzisławia Śląskiego, który jest niewiele mniej zanieczyszczony niż Rybnik i „aż” 0,8 % z Raciborza. Te raporty są dostępne, one są do pobrania na stronie www.fundacja360.pl, można się z nimi zapoznać. To są naprawdę dość ciekawe

opracowania. Dlatego my, Rada Kobiet, uważamy że pilnie potrzebujemy rozwiązań, które szybko, podkreślam – szybko – bez czekania na terminy wyznaczone *uchwałą antysmogową* Sejmiku, poprawią tragiczną rybnicką, śląską, ale i polską sytuację, bo cała Polska jest postrzegana w Europie jako kraj, którego mieszkańcy nie bardzo mogą być dumni z tego jak się dba o ich życie i zdrowie. Szczególnie potrzebujemy dobrych regulacji prawnych, sądzimy że tworzonych na szczeblu centralnym i wojewódzkim. Dlaczego powiedziałam *sądzimy* ? Ponieważ zauważamy tendencję władz do spychania odpowiedzialności na władze niższego szczebla, czy też czasami, co występuje u nas, na władze wyższego szczebla, po prostu spychanie odpowiedzialności. I teraz proszę nas zrozumieć, proszę zrozumieć nasz czasami trochę awanturniczy charakter. My nie jesteśmy specjalistkami od prawa, nie jesteśmy specjalistkami od transformacji energetycznej, nie mamy do tego absolutnie żadnych pretensji, nie jesteśmy specjalistkami od wyboru źródeł ciepła, od rodzajów emisji. Dla nas sprawą najwyższej wagi jest zapewnienie mieszkańcom Rybnika, Śląska, Polski życia w czystym środowisku, zapewnienia godnych warunków do życia naszym dzieciom i wnukom. Jako *Rybnicka Rada Kobiet* występowałyśmy już do władz samorządowych i wojewódzkich z apelami i petycjami. Pozwolą Państwo, że pokrótce wymienię jakie to były petycje. Nagłaśniamy tą sytuację w mediach, ponieważ naprawdę szukamy pomocy, to jest po prostu kwestia rozpaczliwego szukania pomocy. Te petycje to były m.in. prośba o przygotowanie uchwały stanowiącej potwierdzenie klimatycznego stanu kryzysowego, skierowana do Urzędu Miasta. Podjęcie takiej decyzji, uważamy, że przydałoby się nie tylko w Rybniku, ale i w całej Polsce, być może pewne decyzje łatwiej byłoby podjąć. Wprowadzenie na terenie Rybnika zakazu spalania paliw stałych, szczególnie na terenach, gdzie dostępna jest sieć ciepłownicza i gazowa. Zakaz taki powinien być egzekwowany bezwzględnie i przy założeniu możliwie najkrótszego okresu przejściowego. Są szacunkowe dane, szacunkowe wyliczenia podawane przez *Rybnicki Alarm Smogowy* i z tych wyliczeń wynika, że tylko ten zabieg pozwoli na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza o około 60 % i bardzo się cieszę, że ten postulat jest nasz wspólny, że po prostu Miasto również tego typu postulaty wysuwa. To jest naprawdę bardzo ważne, 60 % zanieczyszczeń to jest w naszej sytuacji nie do pogardzenia. Prosiłyśmy również o przeprowadzenie ekspertyzy pozwalającej ocenić czy realizacja postanowień *uchwały antysmogowej* wystarczy do nieprzekraczania w Rybniku dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza. Pierwszym etapem takiego działania powinna być inwentaryzacja źródeł ogrzewania w mieście. Mamy tu odpowiedzi, niestety, niezbyt dla nas korzystne, że takiej ekspertyzy nie warto, nie opłaca się robić, że trzeba poczekać na skutki realizowania uchwały. Owszem, można czekać, ale proszę Państwa, co roku giną tysiące ludzi, chorują i giną tysiące ludzi. Postulowałyśmy również zmianę *uchwały antysmogowej* tak, by uwzględniała specyfikę terenów o różnym stopniu

zurbanizowania i po prostu pozwoliła inaczej traktować miasta takie jak Rybnik. Nie pisałyśmy tego w postaci odrębnej petycji, ale uważamy że potrzebne są następujące działania: regulacja prawna dotycząca zakazu instalowania kotłów węglowych w nowych budynkach mieszkalnych oraz w placówkach usługowych i handlowych – i w zasadzie to jednoznacznie by wyniknęło gdyby wdrożony został zakaz spalania paliw stałych – zaprzestanie dotowania kotłów na węgiel, jakichkolwiek, skorzystania z OZE lub z dostępnych na danym terenie rozwiązań systemowych, takich jak sieci ciepłownicze i gazowe. Za takimi regulacjami prawnymi powinny iść odrębne, specjalnie dostosowane dotacje ułatwiające mieszkańcom szybkie zrealizowanie takich inwestycji. Zielone światło dla energetyki odnawialnej. Potrzebne są dotacje do tworzenia nowych miejsc pracy w dziedzinie OZE – żeby dokonać transformacji musimy przekwalifikować górników, oni trzymają się kopalni, trzymają się węgla, po prostu jest to podstawowe miejsce ich utrzymania. Trzeba myśleć odpowiednio wcześniej jak stworzyć im odpowiednie miejsca pracy – miejsca atrakcyjne, bezpieczne, dobrze płatne. Zamiast dofinansowywać górnictwo dofinansujmy coś, co po prostu da nam lepszą perspektywę na przyszłość. Postulowałyśmy również wyrównanie polskich norm zanieczyszczenia powietrza z normami europejskimi. My otrzymujemy komunikaty alarmowe jak sytuacja jest już naprawdę bardzo zła – w krajach Europy Zachodniej te poziomy zanieczyszczeń są znacznie niższe. Natomiast odnosząc się do wypowiedzi Pana Prezydenta o tym informowaniu na przystankach, proszę wybaczyć, jeżdżę autobusem, ale ja tego nie widziałam. Może dlatego, że teraz wieje wiatr, może to wprowadzono nie od dawna, ale ja po prostu takiej informacji na przystankach nie widziałam, a też znalazło się to w ogłoszonych przez nas ustnie postulatach żeby taką informację, nawet jeżeli to powietrze jest dobre, to lepiej byłoby żeby taki komunikat się pojawił, żeby mieszkańcy nie myśleli że po prostu się coś popsuło. I uważamy na podstawie właśnie badań przeprowadzonych w zeszłym roku i tych raportów *Fundacji 360!*, że potrzebne jest przeprowadzenie naprawdę skutecznej kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczącej zapisów *uchwały antysmogowej* dla województwa śląskiego. Tu pozwolą Państwo na jeszcze jedno wtrącenie w kierunku władz naszego miasta, ponieważ my jako Rada Kobiet wręcz postulowałyśmy w zeszłym roku żeby odpowiednia, ale taka osobista, personalna informacja zaadresowana na danego podatnika i podpisana przez Prezydenta Miasta, była dołączona do decyzji o podatku od nieruchomości. Złożyłyśmy taki wniosek na piśmie, otrzymałyśmy odpowiedź od rzecznika prasowego Miasta, że owszem, będzie coś takiego i że urząd już nad tym czuwa. Razem z decyzją o podatku przyszła skserowana ulotka, pomniejszona, niezbyt czytelna. Jestem przekonana, że co najmniej połowa ludzi tę ulotkę wyrzuciła do kosza, natomiast gdyby zobaczyła na tym piśmie swoje nazwisko i podpis Prezydenta, może też by to wyrzucili, ale na pewno by to przeczytali. To w zasadzie niewiele kosztowało, można było taką personalną informację do każdej osoby, która płaci podatek od nieruchomości, skierować.

Jako Rada Kobiet popieramy wszelkie działania władz, które zmierzają do poprawy sytuacji, takie jak złożony w lutym jeszcze 2017 roku przez naszą Radę Miasta apel do Sejmiku w sprawie zmian w prawie budowlanym i energetycznym uprawniający samorząd do administracyjnego stosowania nakazu podłączenia się do istniejących sieci gazowych i ciepłowniczych. Przygotowany w lutym 2019 roku przez Radę Miasta apel do Sejmiku Województwa Śląskiego o skrócenie okresów przejściowych przewidzianych w *uchwale antysmogowej* i o zakaz instalowania urządzeń do spalania węgla we wszystkich nowych budynkach. Jak wiem z relacji Pana Przewodniczącego Rady Miasta, niestety, apelu tego radni Sejmiku nie zechcieli wysłuchać, więc bardzo prosimy o otwarcie na ten problem i nie stawianie przed nami blokady. My jako Rada Kobiet chcemy działać w porozumieniu z Zarządem Miasta, z Radą Miasta – bo po prostu razem będziemy mieli skuteczniejszy głos wołający o poprawę sytuacji, skuteczniejszy głos nacisku. I te wszystkie postulaty, o których mówiłam, zostały przez nas spisane i oczekujemy od Państwa odpowiedzi, które z tych postulatów radni Sejmiku Województwa Śląskiego są skłonni zająć się w pierwszej kolejności, a które postulaty poprą i przekażą wyżej do Sejmu by jak najszybciej doprowadzić środowisko do stanu, w którym społeczeństwo będzie mogło żyć zdrowo i bezpiecznie. I chciałam jeszcze powiedzieć, że dziś z nami jest obecna Pani Ordynator rybnickiej pediatrii, Pani doktor Katarzyna Musioł. W oparciu o przygotowane przez nią opracowanie Panie na wizycie na komisji referowały problemy zdrowotne. Jeżeli Państwo mają jakiegokolwiek pytania i wątpliwości, czy do wiarygodności badań, czy do wielkości próby, do czegokolwiek, bardzo proszę wykorzystać tę sytuację, że Pani Doktor poświęciła swój cenny czas, opuściła pacjentów w szpitalu i przyszła tutaj do nas. Ja dziękuję bardzo, pozwolę sobie wręczyć Pani Przewodniczącej, do wiadomości Rady Miasta i Panie Prezydencie, dla Pana również.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję przedstawicielce *Rybnickiej Rady Kobiet* za przedstawienie nam jeszcze szerzej problemu, dla tych również radnych Sejmiku, którzy nie uczestniczą w obradach Komisji ds. Klimatu, a są dzisiaj obecni na tej sali również. Panie Prezydencie, ponieważ padło tutaj wiele sformułowań, czy ja mogę mieć do Pana taką uprzejmą prośbę, aby odniósł się Pan przede wszystkim do tej części, która dotyczy stricte rozwiązań związanych z miastem Rybnik ? Jeszcze jedna myśl taka, która przychodzi, a zarazem jest to oczywiście pytanie, jaka perspektywa czasowa jest możliwa do zrealizowania dla tych wszystkich postulatów, tych informacji, tych pytań, które tutaj padły, aby można było zrealizować i doprowadzić do tego aby zmieniła się jakość powietrza w Rybniku ?

- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** – Szanowni Państwo ! Oczywiście trudno się nie zgodzić z wypowiedziami przedstawicielek *Rybnickiej Rady Kobiet*, bo myślę, że każdy z nas słuchając chyba przy wszystkich bez wyjątku wnioskach może powiedzieć: *tak, jak najbardziej są zasadne*, tym bardziej że wiele z tych wniosków, mówiliśmy o tym, że staramy się od dłuższego czasu aby niektóre rozwiązania zostały wprowadzone. Odnosząc się do kilku może tych takich najbardziej istotnych – faktem jest proszę Państwa, że to o co my wnioskowaliśmy jako Rybnik od wielu, wielu lat, ja osobiście również wiele petycji, jak również wiele zapisów do stosownych projektów ustaw wnioskowałem i już to dzisiaj raz powiedziałem – w ustawach dotyczących czystego powietrza jeżeli się pojawi – tu niestety nasz parlament jest od tego – ale jeżeli pojawiłby się zapis zobowiązujący do przyłączenia się do sieci gazowej, bądź ciepłowniczej jeżeli ta sieć występuje pod domem, bardzo by nam to ułatwiło w wielu rzeczach, bo tak jak było powiedziane, my rozbudowujemy te sieci, tzn. instytucje, które są za to odpowiedzialne, rozbudowują, natomiast my Rybniku mamy takie sytuacje, że sieć jest pod domem, natomiast mieszkańcy nie chcą się do tego przyłączyć – różne argumenty, nie będę ich tutaj przytaczał. Ja z większością tych argumentów się nie zgadzam, bo jestem w stanie udowodnić, że przy oczywiście odpowiednich zabiegach, a dzisiaj są dofinansowane termomodernizacje, koszt ogrzewania budynku gazem, czy nawet z rury ciepłowniczej jest porównywalny do ogrzewania węglem, bądź w wielu wypadkach tańszy. W związku z powyższym jest to w tym momencie tylko świadomość osób i chęć, że tak powiem, zmierzania się z tym faktem. Dzisiaj jeżeli w wielu wypadkach można uzyskać prawie 100 % dofinansowania, to tłumaczenie się i to nawet nie biednych ludzi – bo to jest też taka troszkę nasza polska specyfika, ktoś, kto ma dom, samochody i telewizję satelitarną, uważa się za biednego i że go nie stać na wymianę, albo nawet zapłacenie paru złotych więcej, gdyby trzeba było coś więcej zapłacić. Ja wiem na własnym przykładzie, swoich własnych dzieci, że wymiana i przejście z ogrzewania węglem na gaz, okazuje się, że kosztuje mniej niż kupowałem kiedyś węgla w swoim starym domu. W związku z powyższym to są rzeczy do pokonania, natomiast tutaj są potrzebne uregulowania prawne, bez nich w wielu wypadkach będzie to dalej w walka z wiatrakami. Tutaj w stu procentach popieram i również jestem zwolennikiem tego żeby takie zapisy się znalazły. Też chciałbym żeby w ustawodawstwie dotyczącym planowania przestrzennego pojawiły się zapisy umożliwiające wprowadzenie takich ograniczeń, które Panie postulują, a mianowicie wydawany definitywny zakaz przy pozwoleniu na budowę na ogrzewanie paliwem stałym. Dzisiaj niestety takie zapisy jak próbujemy wpisać, są na etapie nadzoru u wojewody, niestety wykreślane nam z planów. W związku z powyższym to też uregulowania prawne – nie zwałam na nikogo, natomiast nie jest to w tym momencie dyspozycja ani władz miasta, ani nawet Sejmiku. Niestety, musiałaby być poprawka w regulacjach prawnych, która by takie zapisy umożliwiała.

Wspominałem o tym, że my w naszym regulaminie mieliśmy i mamy zapisy, dzisiaj nie dofinansujemy domów prywatnych, bo przenieśliśmy te środki gdzie indziej, ale my jako Miasto nie dofinansowywaliśmy wymiany kotła na paliwo stałe, nawet piątej klasy, jeżeli pod domem była sieć gazowa, bądź ciepłownicza, natomiast dofinansowywaliśmy przyłączenie się do tej sieci. I takie regulacje prawne my jako Rybnik mieliśmy wprowadzone i to stosujemy. Czasowość – proszę Państwa, też jestem za tym żeby to się stało jak najszybciej, natomiast muszę patrzeć realnie na pewne rzeczy. Pokazywałem Państwu mapkę i mówiłem, że Rybnik składa się z 27 dzielnic, jest mocno rozległym miastem, w sumie w 8 dzielnicach nie mamy sieci gazowej w ogóle, ani sieci ciepłowniczej. W związku z powyższym te dzielnice są skazane dzisiaj na inne źródło ogrzewania, w tym oczywiście przede wszystkim na źródła stałe. Oczywiście tam jakieś *jaskółki* się pojawiają, że w nowym budownictwie niektórzy już właściciele idą na odnawialne źródła energii i my dofinansujemy w tym momencie i panele fotowoltaiczne i pompy ciepłe. W związku z powyższym jeżeli ktoś chce z tego skorzystać to uzyskuje od miasta dotację, bo takie formuły stosujemy. Natomiast udało nam się po paru latach *walki*, że tak powiem, z zakładem gazowniczym, który nie chciał rozmawiać na ten temat, ale udało się przekonać władze tegoż zakładu do rozbudowy sieci gazowniczej w tych właśnie dzielnicach, gdzie tego gazu nie ma, bo oni oczekiwali od mieszkańców decyzji, że my się przyłączamy do tego gazu, a mieszkańcy pytali: *dobrze, kiedy i za ile?* Zobowiązują się, żeby na 100 % się przyłączyć. Udało się w wielu dzielnicach zebrać po kilkaset podpisów zainteresowanych co spowodowało, że w chwili obecnej trwa i to też chyba według informacji od dyrektora zakładu gazowniczego – Polskich Sieci Gazowych – jest to największe projektowanie i przewidywane inwestycje na Śląsku – w Rybniku, we wszystkich tych dzielnicach jest dziś jakiś etap prac projektowych. W pierwszych czterech dzielnicach to projektowanie ma się skończyć w tym roku, według deklaracji dyrekcji tego zakładu będą uruchamiane prace inwestycyjne i rok 2021, później 2022 powinna być ogólnodostępna w tych pierwszych czterech dzielnicach sieć gazowa. Oczywiście mam nadzieję, że w trakcie budowy całej sieci niektóre domy, tam gdzie fragmenty tej sieci będą już gotowe, będą mogły się wcześniej do tego przyłączyć. To są głównie nasze północne dzielnice, czyli: Golejów, Grabownia, Ochojec i Kłokocin, natomiast kolejne dzielnice takie jak: Kamień, jak Chwałęcice, Stodoły, tam projektowanie jest uruchomione, natomiast projekty mają być gotowe w przyszłym roku i również są deklaracje, że będą trwały prace inwestycyjne. W tych pierwszych dzielnicach prace mają się zakończyć w 2021, 2022 roku, w tych kolejnych dzielnicach, czyli Kamień, Chwałęcice, Stodoły, była obietnica tego zakładu, że do 2024 roku ta sieć będzie wybudowana. Oczywiście mówimy nie 2024, ale do 2024 i miejmy nadzieję, że w tym momencie gdyby była rzeczywiście ustawa nakazująca, to moglibyśmy to zgrać. Troszeczkę nam to oczywiście zachodzi na pierwsze lata *uchwały*

antysmogowej, która mówi kiedy trzeba wymienić na piec piątej klasy i nie wszystkie te dzielnice się załapią, ale tak jak powiedziałem, patrząc realnie pojawi się taka możliwość przyłączenia się do sieci gazowej albo od razu, albo w przyszłości, od roku 2021 do 2024, myślę że w całym mieście. Również prowadzimy rozmowy z dawnym PEC-em, czyli w chwili obecnej PGNiG TERMIKA Energetyka Przemysłowa – które jest właścicielem sieci ciepłowniczej i które tam, gdzie jest sieć i można ją na krótkich odcinkach rozbudowywać, trwają takie prace. To jest w dzielnicach południowych: Chwałowice, Niedobczyce. Pewnego rodzaju fragmenty są rozbudowywane jeżeli jest zainteresowanie, czyli jeżeli są osoby, które chcą się przyłączyć, to się to dzieje. Byłoby dobrze, o czym wspominam, że gdyby był taki obowiązek, byłoby łatwiej egzekwować od ludzi przyłączenie się do tej sieci. Jako miasto chcemy wspólnie z PGNiG rozwijać sieć ciepłowniczą, również na pozostałe dzielnice, gdzie takiej sieci nie ma, ale to już są inwestycje, które wykraczają na lata powyżej 2023. Są to nie inwestycje miejskie, ale tej firmy, my mocno naciskamy żeby to realizować i oczywiście zakładając, że deklaracje tych firm by się sprawdziły i rzeczywiście zostaną te inwestycje uruchomione, to o takich terminach możemy mówić. Wiem skądinąd, co mnie właśnie bardzo boli po wczorajszym, po dzisiejszym spotkaniu, tym wcześniejszym, że w tych firmach zaczynają się pojawiać problemy, więc te deklarowane terminy, oby były dochowane, ale skądinąd wiem, że jakieś problemy się pojawiają, więc mogą być przesunięcia. Na to wpływu jako Miasto nie mamy, bo my jesteśmy też niestety tylko petentem, możemy prosić, możemy się dopominać. Nie jesteśmy niestety, to jest też ewenement Rybnika, nad czym ubolewamy, że my nie jesteśmy w Rybniku właścicielem ani źródeł ciepła, tych z dala czynnych, czyli nie mamy własnej ciepłowni, ani nawet sieci przesyłowej. Niestety w latach 90. wojewodowie nie skomunalizowali tych sieci, a szkoda, bo w tym momencie mając wpływ na to bezpośredni moglibyśmy i my decyzje podejmować. Dzisiaj możemy tylko negocjować z właścicielami tych sieci żeby je rozbudowywali. Natomiast przedstawiłem tak bardzo pokrótce te uzgodnienia, które udało nam się z tymi firmami zawrzeć i mniej więcej terminy jak to wygląda, więc w związku z powyższym mimo wszystko wychodzę z założenia, że realizacja tych planów, realizacja założeń *uchwały antysmogowej*, nawet jeśli się nie uda przyspieszyć – a w naszym przypadku w niektórych dzielnicach byłoby to niewykonalne, bo co w zamian ? Ale mówię, daj Boże, że jeżeli już ktoś będzie na paliwo stałe musiał korzystać, będą to instalacje takie, które pozwolą zachować czyste powietrze, a tam gdzie będzie to możliwe, że ludzie zechcą się przyłączać do jednej lub drugiej sieci. Tak to wygląda na dzisiaj.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję bardzo Panie Prezydencie ! Pozwólcie Państwo, że zadam Paniom pytanie. Mamy 7, 8 dzielnic, w których nie mamy gazu, w ogóle instalacji gazowej i instalacji

ciepłowniczej. Co Panie proponują mieszkańcom ? Mniej więcej można powiedzieć ile jest tych domów ? ...600 ? ... 800 ?

- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** – dużo więcej, około 1000...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** –...patrzac na postulaty jakie działania powinniśmy podjąć na szczeblu Województwa ? Miasta i Województwa ? Jaką alternatywę, gdybym musiała stanąć przed tymi mieszkańcami w tej dzielnicy, co mam im powiedzieć ? ... Podpowiedź ... na jakie źródła ciepła mają przejść ?

- **Pani Katarzyna Musioł, Rybnicka Rada Kobiet** – proszę o zapytać ekspertów w tej dziedzinie, dlatego że my nie jesteśmy ekspertami w tej dziedzinie, my nie potrafimy Państwu dać gotowych rozwiązań, nie potrafimy Państwu dać odpowiedzi, podpowiedzieć rozwiązań. My tu jesteśmy od tego żeby mówić o naszych potrzebach, o naszych oczekiwaniach. Bardzo cieszymy się z tego, to co powiedziała koleżanka, z tych działań, tylko niestety one są nieefektywne, dlatego że Rybnik ciągle jest w czołówce miast o najwyższym zapyleniu. Cieszymy się, że są podejmowane działania, jakkolwiek one nie przynoszą tego efektu, które powinny osiągnąć. Średnia stężenie pyłów PM 10 w styczniu w Krakowie w roku 2017 to było 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast w 2019 średnia spadła do 46, trzy-, czterokrotnie udało się zmniejszyć, natomiast w Rybniku mamy ciągle poziom constans. Nie zmniejsza się to zapylenie, nie zmniejszają się zachorowania. My jesteśmy stroną *vox populi, vox Dei*, mówimy o potrzebach dzieci, o potrzebach mieszkańców i prosimy – Państwo jesteście od tego żeby znaleźć te rozwiązania, my tylko mówimy o naszych potrzebach, o naszych oczekiwaniach. Ja pracuję w tym szpitalu i ja patrzę na te dzieci, które chorują, które się duszą, które trzeba przekazywać na OIOM. Mówiłam o tej sytuacji kiedy w listopadzie, czy w grudniu rozpoznaliśmy u dwójki dzieci guza mózgu, sobota teraz, kolejne dziecko z guzem mózgu, już nie żyje i dlatego mając dane naukowe i mając kontakt z tymi dziećmi chcemy prosić o pomoc, żebyście Państwo znaleźli rozwiązania systemowe, bo z tego co widzimy – zwracając się do samorządu – samorząd tłumaczy, że nie ma środków aby tą sytuację zmienić jedynym rozwiązaniem są rozwiązania systemowe, rozwiązania legislacyjne i dlatego nasza tu obecność i nasze postulaty.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Paniom za odpowiedź na to pytanie. Ono zostanie też oczywiście też, jak wszystkie wypowiedzi, które są dzisiaj w trakcie komisji, będzie sprawozdanie z naszej komisji, będzie raport, natomiast drugie pytanie jest takie...

- **Pani Joanna Bulandra, Rybnicka Rada Kobiet** –...jeżeli można ... Ja oczywiście jak najbardziej podtrzymuję zdanie koleżanki, my nie jesteśmy ekspertkami, ale wydaje mi się, że jesteśmy w sytuacji krytycznej i my musimy po prostu szukać rozwiązań niestandardowych. Może pieniądze trzeba przekazać, nie wiem, na ogrzewanie elektryczne ? Przynajmniej czasowo, zanim zostaną te sieci systemowe wybudowane. Myślę że Polski, która się wyludnia, w której jest coraz mniej ludzi, nie stać na to żeby tracić tyle istnień ludzkich. To jest po prostu niehumanitarne. Myślę że każde rozwiązanie w tym wypadku jest tańsze, każde rozwiązanie, które pozwoli nam zachować nasze zdrowie. Elektryczność, póki co, mamy wszędzie...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – jeszcze zapytam Państwa jako *Rybnicką Radę Kobiet* – czy Państwa działania, czy w statucie waszej organizacji jest również ta edukacja, promocja działań, mówienie właśnie sąsiadowi, który mieszka obok, jest tym trucicielem, czy też jest to w waszej gestii i co mogłoby wspomóc bardzo mocno działania Miasta ?

- **Pani Katarzyna Musioł, Rybnicka Rada Kobiet** – jak najbardziej robimy to. Powiem ze swojego przykładu, pracownicy oddziału w ramach wolontariatu chodzą do szkół, do przedszkoli, ja osobiście też wielokrotnie dawałam wykłady na temat skutków zdrowotnych zanieczyszczonego powietrza. Mówimy, ale efekt jest mizerny, to dociera jednak do bardzo wąskiego grona, potrzebne są szerokie działania, na szeroką skalę zakrojone i tutaj też widzimy rolę chociażby Wydziału Edukacji Miasta. Wiemy, że czynią pewne starania, tylko ciągle mamy wrażenie że tych działań informacyjnych, edukacyjnych, kontroli jest niewiele. Dlaczego ? Dlatego, że nie przynoszą efektu. Widzimy, że jakby się to nie przekłada. My je doceniamy, chcemy je wspierać...

- **Pan Andrzej Sączek, Radny Miasta Rybnik** – Szanowni Państwo ! Pani Przewodnicząca ! Panie Prezydencie ! Szanowni Goście ! Drogie Panie ! Myśmy się już spotkali na tej komisji ... podkomisji sejmowej, nie tak dawno, rozmawialiśmy też z parlamentarzystami. Słyszę to co mówi Pani Bulandra – kwestia prądu, rozwiązuje to wiele aspektów. Kwestia wyliczenia dodatkowej taryfy, być może udałoby się ją skalkulować w taki sposób, że byłaby na poziomie ciepła systemowego, kosztów ogrzewania, że byłaby to taryfa specjalna do wykorzystania tylko i wyłącznie na potrzeby ogrzewania, bez możliwości podłączenia jakichkolwiek innych odbiorników. Być może to by rozwiązało problem ? Rozwiązałoby problem jednocześnie walki z niską emisją, a po drugie rozwiązałoby też troszeczkę problem energetyczny, a z trzeciej też może trochę sytuację górnictwa, ponieważ zapotrzebowanie na energię elektryczną poszłoby do góry, węgiel spalany byłby w elektrowni. Przy rzeczywiście dzisiejszych systemach czyste spalanie miałoby miejsce, nie byłoby niskiej emisji, bo elektrownie nie wydzielają ani PM 2,5, ani PM 10,

a węgiel byłby spalany w takich ilościach, którymi górnictwo, kopalnie byłyby usatysfakcjonowane w zupełności. A w tej chwili mamy taką sytuację, że w zasadzie energia elektryczna, zapotrzebowanie na energię elektryczną przy obecnej temperaturze jest bardzo małe stosunkowo jak na naszą gospodarkę, elektrownie wstrzymują produkcję energii w blokach węglowych, mamy problem ze zwałami, no i systemowo jest problem. Uważam, że racjonalne podejście do ogrzewania elektrycznego, żeby to nie był koszt, który zrujnuje gospodarstwo domowe, myślę że byłoby dobrym, systemowym rozwiązaniem, tylko trzeba do tego podejść racjonalnie. Jeśli to będzie znacząco droższe, jasne że wtedy nie ma to sensu, ale warto się nad tym pochylić i to skalkulować. Trudno powiedzieć czy nasze sieci elektryczne są na tą chwilę na tyle wydolne, to trzeba by było w taki sposób inżynierski do tego podejść.

- **Pani Joanna Bulandra, Rybnicka Rada Kobiet** – chciałabym wrócić do tych skutecznych działań edukacyjnych, miękkich działań. Społeczeństwo polskie się starzeje, społeczeństwo Rybnika również się starzeje. Bardzo często w domu jednorodzinnym mieszka człowiek starszy, do którego często nie dociera żadna informacja. On po prostu żyje, nie jest zainteresowany, ma być może ograniczoną zdolność ruchową, nie wychodzi na zewnątrz, ogrzewa mieszkanie tak jak robił to w młodości, jak robił to jego ojciec, czy dziadek. Postulowałyśmy już tutaj też przed Radą Miasta żeby zastanowić się nad możliwością wprowadzenia doradcy energetycznego, który nie byłby urzędnikiem siedzącym w punkcie *czyste powietrze*, czy w Urzędzie Miasta, tylko po prostu chodził od domu do domu, chodził po prostu do tych ludzi, którzy nie mają kontaktu z otoczeniem i uświadamiał, i mówił po prostu o innym paleniu, jeżeli się nic innego nie da zrobić, uświadamiał o innych możliwościach, ale żeby przyszedł do człowieka i nie oczekiwał, że człowiek przyjdzie do niego, bo na pewno część rybniczian po prostu nie jest w stanie tego zrealizować. I to na pewno nie mała część.

- **radny Stanisław Jaszczuk** – Pani Przewodnicząca ! Szanowni Państwo ! Powiem tak – smog był, jest i jeszcze długo będzie, co nie oznacza, że z tym problemem nie trzeba walczyć, bo co do tego wszyscy są zgodni. Ja powiem w ten sposób – przede wszystkim dziękuję Paniom, Pani szczególnie, za formę wypowiedzi, bo to była konstruktywna wypowiedź w przeciwieństwie do tego co nas spotkało na forum Sejmiku, gdzie Pani koleżanka zrobiła z tego, przepraszam, ale politykę, a nie temat merytoryczny, co do którego jesteśmy wszyscy zgodni, trzeba z tym walczyć, ze zjawiskiem smogu. 30 listopada wracając znad morza z Kołobrzegu jechałem przez Polskę z góry na dół i na wysokości gdzieś zagłębia miedziowego miałem piękną panoramę gór – Lubin, Legnica, z tych miejsc – było tak czyste powietrze. I potem, niespełna dwie godziny później, byłem na Górze Świętej Anny i było widać Śląsk – nie pod linią horyzontu, ale nad linią horyzontu taki fajny czarny pas – a 40 minut

jeszcze później wjechałem do Ochojca, najbardziej na północ wysuniętej dzielnicy Rybnika. Nawiasem mówiąc mnie do Rybnika nie trzeba zapraszać, bo ja tu w Rybniku mieszkam niecały kilometr obok, tak, że problem smogu znam, ja tym ciężkim powietrzem oddycham codziennie. Ale w tym Ochojcu, biała pierzynka i rude dymy, takie jak w *krainie dziesięciu tysięcy dymów* i to powietrze zaczęło być czuć. Proszę Państwa ! To nie jest tylko problem na poziomie rady miasta, nie jest tylko problem na poziomie władz wojewódzkich, czy poziomu kraju. To jest przede wszystkim nasz problem lokalny, problem z którym nie można walczyć tylko na poziomie Rybnika. To jest problem, który tutaj dla Rybnika nie będzie rozwiązany jak będziemy tylko w Rybniku z nim walczyć, on musi być zwalczany regionalnie. Ja to mówię po to żebyśmy sobie uświadomili, że w skali kraju ten problem jednakowo nie występuje, są inne problemy w skali kraju i żyją tymi problemami ludzie, mają zupełnie inne problemy. Ja tylko przytoczę Państwu taki przykład żeby to zobrazować. Mój ojciec, który w roku 1962 przyjechał na Śląsk, przyjechał tutaj ze Świnoujścia razem ze mną, nie z tego powodu że chciał, tylko z tego powodu że musiał. Jego wygonił stamtąd reumatyzm, bo pracował przy budowie nabrzeża i lekarz mu powiedział: trzy lata i Pana nie będzie. Przyjechał, żył 30 lat i zmarł na raka krtani. Mówię też to po to żeby Państwo zrozumieli, że występują różne problemy, a problem smogu istniał również dawniej i był jeszcze bardziej intensywny, bo sytuacja się zmienia, stopniowo poprawia, co może Państwa zaskoczyć, to co mówię, ale ona jest w tej chwili diagnozowana i dopiero teraz widać i my sobie dopiero teraz uświadomiamy, że taki problem istnieje. To co Państwo widzą na tym zdjęciu, tam kiedyś były pola, nie było tych kominów i ten problem smogu też istniał. Ja w '81 roku jak zamieszkałem na ulicy Reymonta, w najwyższym punkcie Rybnika, to góry widziałem jak dobrze powiał halny dwa razy w roku. Teraz jest to zjawisko, które się zdarza wielokrotnie w miesiącu, czyli coś się jednak dzieje, coś się poprawia. Ja nie mówię tego po to żeby uspokoić. Jeszcze krótka, Pani Przewodnicząca, konkluzja odnosząc się do tego co powiedział Pan Prezydent, Pan Marszałek i również Pani – rzeczywiście problem trzeba zwalczać na poziomie ponadlokalnym, co najmniej regionalnym, bo co z tego że my np. zlikwidujemy wszystkie piece w Rybniku, jak będą kopcić nam w Jastrzębiu, jak będą kopcić w Wodzisławiu, w Czerwionce-Leszczynach ? To nic się nie zmieni. To tylko tyle, że będziemy importować ten smród od sąsiadów, a sami będziemy mieli czyste sumienie, ale nie czyste płuca. W związku z tym uważam, że istnieje pilna potrzeba, że jeżeli chcemy zmienić mentalność osób co do sposobów ogrzewania, również to co Pani Przewodnicząca mówiła, fotowoltaika, taki temat, kto o nim dzisiaj ma jakieś zielone pojęcie ? Nie ma nikt ! Ale to, że ludzie nie mają, to jeszcze pół biedy, bo nawet władze lokalne nie mają większej świadomości. Uważam, że powinna powstać instytucja, która będzie intensywnie promować tego rodzaju alternatywne rozwiązania i to na poziomie tutaj u nas regionalnym. Dobrze by było gdyby połączyć jedno z drugim i żeby

to była, nie wiem, fundacja, czy inna instytucja, która by takie rzeczy promowała na poziomie tutaj naszego subregionu. Rybnik, proszę pamiętać, i okolica, to jest jeden z najbardziej zurbanizowanych w domy jednorodzinne terenów i to jest jeden z głównych problemów. Dlaczego tego nie było w zagłębiu miedziowym ? Tam nie ma domów jednorodzinnych w takiej intensywności, tam nie ma takich problemów. To są tereny przejęte po wojnie, gdzie te domy jednorodzinne w takiej skali nie powstawały, a tutaj jeszcze ćwierć wieku temu istniały domy de facto z piecem mułem opalonym. Do tego jeszcze jak doszło, proszę Państwa, 100 tys. samochodów zarejestrowanych – kiedyś budowano w blokach rowerownie, bo nikt nie przewidywał, że ludzie będą samochodami jeździli. Plan był taki żeby był drelich, rower i rowerownia, nikt nie przewidział, nie ma dzisiaj miejsc parkingowych. To też jest jeden z głównych problemów, ale tak jak powiedziałem, wniosek końcowy konstruktywny, już kończę, że dobrze by było żeby powstała instytucja pilnie do tego żeby promować tego rodzaju alternatywne rozwiązania, bo każdy sposób, który pozwoli zmniejszyć i zwalczać sprawy związane z zanieczyszczonym powietrzem jest dobry i powinno to nas łączyć, nie powinno nas to dzielić, że tak powiem, politycznie. Tu powinniśmy być zgodni, co do tego nikt nie ma chyba wątpliwości.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję ! Odniosę się tak krótko – odnawialne źródła energii, rzeczywiście bez szkody dla środowiska. Paliwa kopalne niech idą do przemysłu, tam gdzie w kontrolowanych warunkach mają utylitarne zastosowanie, a my czerpiemy. Nie byłoby tego iPhone'a, nie byłoby tej kamery, nie byłoby tych głośników, monitorów, gdyby nie paliwa kopalne, ale wykorzystywane ścieżką technologiczną bez szkody dla nas, z czego byśmy się bardzo cieszyli, bez szkody dla środowiska. Oddaję jeszcze głos Panu Przewodniczącemu Rady Miasta Rybnik...
- **Pan Wojciech Kiljańczyk, Przewodniczący Rady Miasta Rybnik** – dziękuję bardzo ! Pamiętam, że z Panem Stanisławem Jaszczukiem jakiś czas temu wspólnie pracowaliśmy w Radzie Miasta, wtedy często nie zgadzaliśmy się ze sobą, a dzisiaj z przyjemnością chciałbym powiedzieć, że zgadzam się z Panem Radnym Wojewódzkim i mam nadzieję, że będzie nas wszystkich wspierał w tych działaniach, które mają nas doprowadzić w finale do tego żeby rozwiązania regionalne pomagały wszystkim miejscowościom, również Rybnikowi. Chciałbym w związku z tym, bo rozumiem, że powoli zaczynamy wyciągać wnioski, bo nie można w nieskończoność dyskutować, zaapelować do Państwa, do Pani Przewodniczącej żeby głos rybnicki w kontekście rozmów nad potencjalną zmianą *uchwały antysmogowej* w województwie śląskim po prostu uwzględnić. Ja to tak oceniam, że zarówno Panie z Rybnickiej Rady Kobiet, jak i rybniczanie, Pan Prezydent poprzez to że zdecydował się zainstalować czujniki

w każdej dzielnicy – bo w niektórych miastach ukrywa się smog ze względu na to, że władarze nie chcą pokazywać realnych wskaźników w swoich miejscowościach – ja to odczytuje w takim kontekście, że po prostu wszyscy mamy odwagę w Rybniku do tego żeby rozmawiać o tym problemie, a też widzę pewien taki, można powiedzieć, przełom w społeczeństwie jako, że ten temat jest coraz bardziej nośny i coraz więcej ludzi jest przekonanych do tego, że te zmiany są nieuniknione, natomiast chcielibyśmy żeby one następowały dużo szybciej. Też to, że przodujemy w rankingach jeśli chodzi o chęć skorzystania ze środków w ramach programu *Czyste powietrze*, to jakby potwierdza tą odwagę w przemianach. I podsumowując swoją wypowiedź apeluję o to, żeby ten głos rybnicki uwzględniać zarówno podczas spotkań doraźnej Komisji ds. Klimatu, jak i w kontekście prac nad *uchwałą antysmogową*, jak i w kontekście przeglądu *uchwały antysmogowej*, bo musimy ocenić to w tej perspektywie całych 10 lat wdrażania *uchwały antysmogowej*, a jesteśmy tak naprawdę dopiero na początku, gdzie żaden termin jeszcze nie minął. I mam nadzieję, bo jestem też po rozmowach z Panią Członkinią Zarządu, Izabelą Domogałą, że rzeczywiście te prace będą szły w dobrym kierunku, natomiast musimy to zrobić wspólnie.

- **Pani Katarzyna Musioł, Rybnicka Rada Kobiet** – ja też chciałam bardzo podziękować za ten głos, który podkreślał, że zanieczyszczenie powietrza w Rybniku jest sprawą ponad podziałami, ponad polityczną, ponad partyjną, ponad wszystkim. To jest nasz główny problem i cieszę się, że to wybrzmiało. Chciałam tylko jeszcze podkreślić, że poziom zanieczyszczeń się nie zmienia według danych WIOŚ, poziom zanieczyszczenia w Rybniku i w Polsce od 2009 roku jest mniej więcej na stałym poziomie i jakkolwiek mamy subiektywnie różne odczucia prawda jest taka, że poziom zapylenia jest stały i pomimo czynionych wysiłków jakby się nie zmienia...
- **radny Andrzej Molin** – mówimy o tym okresie ostatnich dziesięciu lat, bo wcześniej to nie było monitorowane...
- **Pani Katarzyna Musioł, Rybnicka Rada Kobiet** –...kiedyś nie było stacji pomiarowych, więc trudno się do tamtych sytuacji odnieść, ale cieszę się i mam nadzieję, że to spotkanie będzie przyczynkiem do tego, że Państwo, gdzie w waszych rękach jest właśnie los nas, rybniczian, naszych dzieci, że Państwo zmienicie tą rzeczywistość, z którą przychodzi nam codziennie się borykać. Po prostu znajdziemy te rozwiązania, które poprawią jakość powietrza w Rybniku. Oczywiście my zdajemy sobie sprawę, że to jest droga długotrwała. My ze swojej strony też proponujemy, po pierwsze, przeprowadzenie ekspertyzy, która ma na celu pokazanie czy zastosowanie tej *uchwały antysmogowej* naprawdę realnie poprawi, czyli taką prognozę, że my stosując te rozwiązania otrzymamy spodziewany efekt. Mówiąc, językiem medycznym, czy ja stosując ten

antybiotyk uzyskam wyleczenie zapalenia płuc, powinnam się przed włączeniem tego antybiotyku zastanowić. Tu podobnie, stąd nasze wnioski, nasza petycja i nasza prośba żeby taką ekspertyzę przeprowadzić, aby przeprowadzić inwentaryzację abyśmy wiedzieli, abyśmy mieli zdiagnozowany dokładnie problem. Jak w medycynie najpierw musi być diagnoza żeby potem można było daną chorobę leczyć, stąd my chcemy aby była przeprowadzona dokładne inwentaryzacja abyśmy wiedzieli dokładnie z jaką skalą problemów, z iloma *kopciuchami*, gdzie one się znajdują, w jakich dzielnicach, jakich mieszkańców dotyczą, żeby zaplanować cały ten program naprawczy, bo na razie mam wrażenie, że jest to troszkę robione po omacku. To jest jakby mój subiektywny punkt widzenia, ale brakuje mi tutaj tych twardych danych, stąd *Rybnicka Rada Kobiet* takie wnioski wystosowała. I tak jak ciągle powtarzamy – my nie jesteśmy ekspertami ani ekonomicznymi, ani nie znamy się na ekologii, jesteśmy matkami, jesteśmy kobietami i apelujemy o to żebyście Państwo pomogli nam zmienić tą rzeczywistość.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – bardzo dziękuję Pani Katarzynie. Ja uzupełnię Pani wypowiedź. Jeszcze raz przypomnę – *Zintegrowany System Polityki Wsparcia Programu Ograniczania Niskiej Emisji* – ZONE – to się teraz dzieje, ta inwentaryzacja. W tej chwili pracuje Państwa Rada Miasta, pracownicy z departamentu, nad tą mapą właśnie. która jest centralnie ... jest to taki pilotażowy program. Ja miałam okazję wczoraj w mieście Katowice, w dzielnicy Murcki. Samą dzielnicę Murcki żeby zinwentaryzować budynki, które tam się mieszczą, to jest sześć miesięcy pracy i to były osoby, nie jedna, nie dwie, to był sztab osób w urzędzie miasta, który się tym zajmuje. I z tego co wiem, Pan Prezydent również tutaj potwierdza, zresztą dzisiaj o tym programie również wspomniał – to jest ZONE – można sobie *wygooglować*, czyli to się już dzieje, inwentaryzacja, stan *kopciuchów* stan systemowych źródeł ciepła, ile to będzie kosztować, wskaźnik emisji, to wszystko jest pilotażowy program...
- **Pani Katarzyna Musioł, Rybnicka Rada Kobiet** – czy to się dzieje u nas już też teraz w Rybniku ?
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – tak !
- **Pan Janusz Koper, Zastępca Prezydenta Miasta Rybnik** –...zaczyna się, zaczniemy od dzielnic północnych...
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – podpisali Państwo umowę i to jest pilotażowy program, 16 gmin w Polsce podpisało umowę. Proszę zauważyć ! Tylko 16 gmin, a było to bardzo rozpropagowane...

- **Pani Klaudyna Szewczyk, Rybnicka Rada Kobiet** – dziękuję bardzo Szanowna Komisjo ! Szanowni Państwo ! Ja chciałam się odnieść do słów Pani Przewodniczącej, że liczby i dane przedstawione przez stronę Miasta Panią satysfakcjonują. Ja chciałam pokazać *screen* z mojego telefonu, to jest pomiar wykonany wczoraj w budynku szkoły, wewnątrz, nr 34 w Rybniku. Poziom PM 2,5 to jest 771($\mu\text{g}/\text{m}^3$), a PM 10 – 585, a tutaj poniżej w innym pomieszczeniu tej szkoły jest poziom PM 2,5 – 987. Tak jak już koleżanki powiedziały, doceniamy wszelkie działania, które zostały już przeprowadzone i są przeprowadzane przez Miasto, są przez nas dostrzegane i my jesteśmy za nie wdzięczne, ale uważamy, że te liczby wskazują na to, że są one niewystarczające. Ja mam tylko jedno pytanie do całej komisji: czy jest wola Szanownej Komisji żeby skrócić terminy w *uchwale antysmogowej* ? Skrócić terminy jeżeli chodzi o ... to są właściwie nasze postulaty wyrażone na pierwszym posiedzeniu komisji ... czy jest po prostu wola ?

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – udzielę odpowiedzi, jeżeli Państwo pozwolicie. Nasza komisja ma dzisiaj drugie spotkanie, dopiero drugie spotkanie robocze, u Państwa, gdzie wysłuchujemy stan jaki jest na dzień dzisiejszy. Żadna osoba, z mojej wiedzy – jeżeli się mylę, to bardzo proszę członków doraźnej Komisji ds. Klimatu, jeżeli to nie jest prawdą, to proszę o sprostowanie – jeżeli się nie mylę nikt nas nie uczestniczy w pracach nad *uchwałą antysmogową*...

- **Pani Klaudyna Szewczyk, Rybnicka Rada Kobiet** – nie ... myśmy składali petycję (?) o to żeby te terminy skrócić. Chciałam się tylko dopytać czy istnieje wola żeby pracować nad tym na komisji żeby ewentualnie te terminy skrócić i *uchwałą antysmogową* zmienić ?

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – proszę Pani, to pytanie muszę zadać na komisji, na komisji członkom komisji i wówczas będę mogła na nie odpowiedzieć, ponieważ nie znam jak [radni] zagłosują, ponieważ dokument, który Państwo przedstawiliście, nie jest dzisiaj u nas procedowany na komisji. On będzie procedowany 3 marca i wówczas zapytam członków komisji czy jest ich taka wola, aby skrócić terminy, które są wyznaczone w *uchwale antysmogowej* skrócić.

- **Pani Klaudyna Szewczyk, Rybnicka Rada Kobiet** – ale czy da się skrócić terminy, tzn. chodzi mi o termin 2022 roku – mamy zakaz palenia w piecach dziesięcioletnich i starszych. Nam chodziło o to żeby te terminy skrócić, żeby to nie 2022 rok, ale jeżeli będzie żeby to były piece dziesięcioletnie i pięcioletnie także...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – więc może ja poproszę o odpowiedź poszczególnych członków komisji...

- **radna Renata Caban** – ja chciałam głos zabrać w tej sprawie dlatego, że jak Państwo wiecie po waszym wyjściu rozmawialiśmy też z Członkiem Zarządu, Panią Domogałą i rozważaliśmy sprawę związaną z ewentualną zmianą tejże *uchwały antysmogowej* co do terminów. Pani Członek Zarządu przedstawiała nam wszelkie argumenty za i przeciw, obiecując że przygotowują jako Zarząd, czyli organ wykonawczy, proponowaną uchwałę do Sejmiku. Sugerowała, że nie mogą to być rozwiązania dla całego Śląska, dlatego że są takie miejscowości, ona akurat wspominała o Kaletach, gdzie nie ma ani sieci gazowej ani sieci ciepłowniczej. Dylemat ogromny, tym bardziej, że skrócenie czasu obowiązywania tego przepisu może skutkować tym, że ludzie będą występować o odszkodowania i to na radę miasta by spadło, że mając zapis kupili sobie piec taki jak akurat wtedy pasował i ten piec jest ... a teraz skracamy czas, i ten piec jest już do wyrzucenia, w związku z tym *Panie Prezydencie proszę zapłacić za nieużywanie*, również zwrot dotacji, która generalnie rzecz biorąc była udzielona. Niemniej zaproponowała bardzo ciekawe rozwiązanie i nad tym będziemy prawdopodobnie debatować, że na wniosek konkretnych miast będzie skrócony czas obowiązywania tejże uchwały do tych lat, które zarząd miasta, czy rada miejska podejmą we wniosku, czyli będą te terminy przesuwane na wniosek zainteresowanych. Prawdę powiedziawszy to rozwiązanie jest bardzo sensowne dlatego, że jedne miasta mogą szybciej dojść do skasowania *kopciuchów*, a inne wolniej. Jedne mają dużą gamę innych możliwości, inne niekoniecznie. Jedne są bogate i mogą dotować tych, którzy chcą zmienić ogrzewanie z paliwa stałego na inne paliwa, bo dostaną z miasta dofinansowanie, a miasta znacząco biedniejsze nie dadzą sobie rady chociażby z dofinansowaniem i potrzebami ludzi. W związku z powyższym nieujmowanie tego dla całego województwa, choć każdy sobie zdaje sprawę, że całe województwo i cały kraj pracują na to czy my oddychamy, ale przynajmniej tyle, że są miejsca, które mogą sobie pozwolić na to żeby szybciej pozbyć się tych *kopciuchów*. Więc fakt jest faktem, że komisja jako taka nie zajmowała się tym problemem w znaczeniu dla ogółu województwa, proponuje nam jakieś rozwiązanie Zarząd Województwa...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – w uzupełnieniu – będą to wykluczenia...

- **radna Renata Caban** –...tak dokładnie proponowała, ale to się musi teraz objawić na piśmie, a przede wszystkim musi się wypowiedzieć prawnik, dlatego że prawda też jest taka, że my mamy mnóstwo pomysłów, mnóstwo jakichś szczególnych rad, natomiast czy one są prawne, czy to jest zgodne np. z Konstytucją nakazywanie ludziom jakiegoś innego rodzaju ogrzewania, gdzie

Konstytucja nam gwarantuje wolność ? No pewnie i wolność ogrzewania też. Więc de facto wszystko musi być zgodne z prawem przede wszystkim, więc wtedy jak nam Zarząd Województwa zaproponuje jakieś rozwiązanie, będzie to już przepracowane przez prawników, będzie to już przepracowane przez jakichś innych specjalistów i wtedy na komisji będzie pewnie moment, kiedy będziemy opiniować tą uchwałę dla całego Sejmiku. Prawo jest najważniejsze.

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję Pani Radnej za uzupełnienie mojej wypowiedzi. Tak jak Państwo słyszycie – czy jest taka wola, myślę że ta odpowiedź to uzupełnia i myślę, że to jest wszystkich nas troska abyśmy jak najszybciej mogli poprawić ten stan. Życie, czas zweryfikują nasze działania...
- **Pan Andrzej Sączek, Radny Miasta Rybnik** – Szanowni Państwo ! Z tego co słyszę, bardzo mi się podoba pomysł powołania doradcy, konsultanta energetycznego. To rzeczywiście mieszkańcom pomogłoby podejmować różnego rodzaju decyzje, te wyliczenia, może by to w jakiś wiarygodny sposób ich przekonało audyt energetyczny przeprowadzić, więc można by to było w tym kierunku przede wszystkim takich domów jednorodzinnych takie wsparcie zaproponować, bo tam każdy pojedynczy piec to jest źródło emisji, więc fajnie, że Miasto wymienia te źródła w ogrzewaniu zbiorowym, ale ważne też żeby podejść systemowo do tych jednorodzinnych domów. Natomiast co do zmiany ustawy należy pamiętać o tym, że jeżeli jakiegokolwiek prawo jest stanowione, to ono musi być egzekwowane, czyli musi dawać możliwość dostosowania się i wykonania tych zapisów prawa. Ja się obawiam że w naszych dzielnicach – jestem z Chwałęcic, Panie wiedzą – w Chwałęcicach – 2024 i wcześniej nie będzie żadnego innego źródła ciepła. W momencie kiedy byśmy zmienili ustawę, no to ludzie nie są w stanie, bo wtedy z automatu musieliby płacić karę, a nie wiem czy to ma sens wymienić na przykład rok wcześniej piec, dajmy na to pięcioletni, na piec piątej klasy. I teraz jak ktoś wymieni na piec piątej klasy dostanie dofinansowanie, za dwa lata dostanie gaz i powiedzieć mu ... to ten człowiek jak o nas pomyśli ? Pięcioletni piec wymienił na piec piątej klasy, a po dwóch latach każemy mu podłączyć się do gazu decyzją chociażby zakazu spalania paliw stałych. I wtedy co jeśli chodzi o dysponowanie, czy redystrybucję środków publicznych ? Znow będzie zarzut, że marnujemy pieniądze. Ja byłbym szczęśliwy jakbyśmy w Rybniku dotrzyмали i zrobili jako miasto wszystko żeby dotrzymać tych terminów, z tego byłbym naprawdę szczęśliwy patrząc realnie na to pod kątem czym w Rybniku dysponujemy pod kątem [sieci] gazowniczej i ciepłowniczej. 50 %, to Pan Przewodniczący powiedział, mamy zgazowanie ... 58 %. No więc w tym kierunku idźmy !
- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – uzupełniając tutaj wypowiedź, bo Pan mówi *dotrzymanie terminów*, jak wspomniałam byłam

wczoraj w takiej komisji, w ciele doradczym do spraw jakości powietrza w Katowicach. Prezydent Krupa powołał w ubiegłym roku taki zespół, gdzie my wysłuchujemy jakie są działania, podpowiadamy ze środowiska naukowego, tam jest nas 12 osób. I co powiedziano wczoraj po inwentaryzacji ZONE ? Bo oni są bardzo mocno zaangażowani, bardzo mocno wdrożeni w te prace, ponieważ pracują już 6 miesięcy nad tą inwentaryzacją – będą szczęśliwi, ja sobie to nawet zanotowałam, jeżeli do roku 2030 poziom emisji w mieście Katowice spadnie do 40 %. Państwo widzicie perspektywę – 2030 rok – będą przeszczęśliwi jeśli im się to uda, takie założenie przy dzisiejszym tempie prac jakie ma Miasto Katowice, z budżetem jaki ma Miasto Katowice i z tą siłą rozpędu, zaangażowaniem i zaawansowaniem prac, więc to jest takie uzupełniające do Pana wypowiedzi.

- **radny Zbigniew Przedpelski** – Szanowna Pani Przewodnicząca ! Szanowny Panie Prezydencie ! Szanowni Państwo ! Odpowiadając na postawione pytania ja bardzo dziękuję za te porównania medyczne, bo chciałem Panie zapewnić, że funkcja radnego wojewódzkiego, jak i prezydenta miasta, czy marszałka, a także wszelkie zarządzanie czymkolwiek, jest działaniem niezmiernie odpowiedzialnym. Dlatego odpowiadając na pytanie czy istnieje wola przyspieszenia, to chciałem postawić pytanie następujące: czy my mamy postawić część mieszkańców wobec alternatywy: albo będziemy łamać prawo, albo zamarznąć ? Bo przepraszam, stawianie w ten sposób sprawy, przyspieszenie terminów samo niewiele da w sytuacji, kiedy jak mówił Pan Prezydent, doprowadzenie gazu gdziekolwiek to jest kwestia, która również wymaga czasu, jak się domyślam niemało, więc jest to perspektywa wieloletnia. Chciałem również podziękować za to użyte porównanie medyczne, bo właśnie tym to zobrazuję – żaden lekarz nie orzeknie czy wyleczy danym antybiotykiem zapalenia płuc dopóki nie zapozna się z wynikami badań tzw. posiewu i nie zidentyfikuje jaka bakteria to zapalenie płuc wywołuje. Nasze województwo, zapewniam o tym, składa się z terenów bardzo różnorodnych i oprócz miast takich jak Rybnik występują również miejscowości takie jak Sadowy w powiecie lublinieckim, który szczęśliwie ostatnio doczekał się zgazyfikowania. Ale jak słyszałem z wypowiedzi nie dotyczy to wszystkich jeszcze dzielnic Rybnika, gdzie powszechnie wiadomo, że sieci, instalacje sieciowe z reguły najpierw są doprowadzane do obszarów o większej gęstości zaludnienia i dlatego chciałem zaznaczyć – i jak myślę jestem wyrazicielem opinii większości radnych, mogę zapewnić że większość znakomita moich koleżanek i kolegów, jeśli nie wszyscy, jesteśmy ludźmi odpowiedzialnymi – to na tak stawiane pytania po prostu nie możemy udzielić odpowiedzi. Ja również zaznaczę, że postulat taki jak całkowity zakaz stosowania paliw stałych dla mnie osobiście jest niezrozumiały, chyba że byłby on przez wytwórców oleju opałowego np. przedstawiony, bo ten olej opałowy, przykładowo, wcale nie jest paliwem bezpopiołowym, on w jednostce zawiera tego popiołu znacznie mniej,

podkreślam, znacznie mniej tego popiołu niż najgorsze gatunki węgla, to wcale nie świadczy o tym, że tym węglem nie można palić. A tworząc akty prawne jakimi mimo wszystko są *uchwały antysmogowe* musimy po prostu rozpoznać pełne pole skutków naszych decyzji. I dlatego, tak jak wspomniałem, ze swej strony chciałem zapewnić, że wszelkie decyzje w tej materii będą podejmowane w sposób odpowiedzialny, po zapoznaniu się ze stanem zdrowia pacjenta, czyli po zbadaniu właśnie całokształtu zapotrzebowania i uwarunkowań lokalnych w dziedzinie możliwości np. zaopatrzenia w paliwa gazowe, jak również możliwości wykorzystania energii odnawialnej, bo Pani Przewodnicząca, nie w każdej sytuacji również takie możliwości występują.

- **radna Jadwiga Baczyńska** – ja tak przysłuchując się tej całej dyskusji wymyśliłam takie rozwiązanie doraźne, ponieważ tak się zorientowałam, że najbardziej chodzi o te doraźne rozwiązania, ponieważ te długoterminowe są różne i będą wdrażane. I to doraźne rozwiązanie, które by jak najmniej zabolowało kogokolwiek, a przyniosło skutek taki odczuwalny, jest następujące: puszczamy drony, które badają te wydzieliny z komina. Jeżeli znajdzie się tam coś co nie wskazuje na żadne paliwo legalne, to wtedy mandat, a ten mandat, wiadomo, boli. Taki delikwent powinien wiedzieć, że 10 % tej kwoty idzie na obsługę tego całego systemu mandatowania, 80 % kwoty idzie na subkonto delikwenta i on w ten sposób zbiera na termomodernizację budynku i ma obowiązek wykorzystania tych środków na termomodernizację, która pozwoli obniżyć ilość spalanego czegokolwiek w tym piecu. Myślę, że nazbiera, bo mandaty są do 5 000 zł, więc wymiana okien, czy dobra izolacja termiczna wszystkich przegród zewnętrznych, bo wiemy że czasami ktoś sobie dociepli ściany, a nie dach, albo pół ściany i to wtedy niewiele daje, ale taka dobra termomodernizacja naprawdę pozwoli zmniejszyć tą ilość spalania czegokolwiek, czy to jest gaz, czy węgiel, czy biopaliwa.

- **radny Zbigniew Przedpelski** –...im więcej śmieci będzie palił, tym szybciej nazbiera...

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – dziękuję za te głosy w dyskusji, jeżeli będzie taka wola będziemy o tym rozmawiać już oczywiście stacjonarnie w Katowicach na kolejnej komisji...

6. Zamknięcie posiedzenia:

- **radna Iwona Jelonek, Przewodnicząca Komisji** – jeśli nie widzę innych osób zgłaszających się, czas, myślę, zakończyć naszą komisję. Bardzo dziękujemy Panie Prezydencie, że mogliśmy tutaj wysłuchać postulatów i o tych wszystkich działaniach – jesteśmy uzbrojeni w wiedzę. *Rybnicka Rada Kobiet* przedstawiła

całą listę, szereg zjawisk, które się teraz dzieją, na które trzeba zwracać uwagę – za to również Państwu bardzo dziękuję i przede wszystkim Państwu Radnym, zarówno z rybnickiej Rady Miasta jak i Radnych Województwa Śląskiego, którzy przybyli na dzisiejszą komisję. Kończę obrady, z protokołem będziecie się mogli Państwo zapoznać w późniejszym terminie na stronie doraźnej Komisji ds. Klimatu. Dziękuję Państwu ! Zamykam obrady [godz. 15²⁰].

*/-/ Iwona Jelonek
Przewodnicząca doraźnej Komisji
ds. Klimatu*

*sporządził:
/-/Mariusz Jaworski*